

Alte Drucke

**Vincentii Liri-||NENSIS GALLI, PRO || catholicæ fidei
antiquitate & vniuersi-||tate, aduersus prophanas amnium
hæ-||resewn nouationes Liber ...**

**Vincentius <Lerinensis>
Tertullianus, Quintus Septimius Florens**

Parisiis, 1544

VINCENTII LIRINENSIS GALLI PRO CATHOLICAE FIDEI antiquitate & vniuersitate,
aduersus prophanas omnium haeresewn nouationes liber elegantissimus, ante
annos mille ab authore aeditus.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-151030

VINGENTII LIRINENSIS

GALLI PRO CATHOLICAE FIDEI

antiquitate & vniuersitate, aduersus

prophanas omnium hæreseon no-

uationes liber elegantissimus,

ante annos mille ab au-

thore æditus.

D

Icente scriptura & monente:

Interroga patres tuos, & di-

cent tibi, seniores tuos, & ad-

nuntiabūt tibi. Et iterum: Ver-

bis sapientium adcomoda tuam

aurem. Et item: Fili mi hos ser-

mones ne obliuiscaris, mea au-

Deut. 32

tem uerba custodiat cor tuum. Videtur mihi minimo omnium seruorum Dei Peregrino, quod res non minima utilitatis, domino adiuuante, futura sit, si ea quæ fideliter à sanctis Patribus accepi, literis comprehendam, infirmitati certè propriæ pernecessaria, quippe cum adsit in promptu unde imbecillitas memoriæ meæ, assidua lectione reparetur. Ad quod me negotium non solum fructus operis, sed etiam consideratio tēporis, & opportunitas loci adhortatur. Et tēpus propterea, quod cum ab eo omnia humana rapiantur, & nos ex eo aliquid in inuicem rapere debemus, quod in uitam proficiat æternam: præsertim cum & adpropinquatis diuini iudicii terribilis quæ-

A 2

dam

VINCENT. LIRINEN. GALLI

Vincētius
monachus
fuit.

dam expectatio augeri efflagitet studia religionis,
 & nouorum hæreticorum fraudulentia multum cura
 & attentionis indigeat. Locus autem, quod ur-
 bium frequentia turbasque uitantes, remotioris uila-
 lula, & in ea secretum monasterij incolamus habita-
 culum, ubi absque magna distractione fieri possit
 illud quod canitur in Psalmo: Vacate, inquit, & ui-
 dete, quoniam ego sum deus. Sed & propositi nostri
 ratio in id conuenit, quippe qui cum aliquandiu uari-
 is ac tristibus secularis militie turbinibus uolue-
 remur, tandem nos in portum religionis cunctis
 semper fidissimum, Christo adspirante, condidimus:
 ut ibi depositis uanitatis ac superbie flatibus Chri-
 stianæ humilitatis sacrificio placantes deum, non so-
 lum presentis uitæ naufragia, sed etiam futuri se-
 culi incendia uitare possimus. Sed iam in nomine do-
 mini quod instat adgrediar, ut scilicet à maioribus
 tradita, & apud nos deposita describam, relatoris
 fide potius quàm authoris presumptione: hac tamē
 scribendi lege seruata, ut nequaquam omnia, sed
 tantum necessaria quæque perstringam: neque id
 ornato & exacto, sed facili communique sermone,
 ut pleraque significata potius, quàm explicata ui-
 deantur. Scribant hi lautè & accuratè, qui ad hoc
 munus uel ingenij fiducia, uel officii ratione ducun-
 tur: me uerò subleuandæ recordationis, uel potius o-
 bliuionis meæ gratia, Commonitorium mihi met pa-
 rasse suffecerit, quod tamen paulatim recolēdo quæ
 didici emendare, & implere quotidie domino præ-
 stante, conabor. Atqui hoc ipsum idcirco præmo-
 nui,

nui, ut si fortè elapsum nobis, in manus sanctorū de-
 uenerit, nihil in eo temere reprehēdant, quod adhuc
 uideāt promissa emēdatione limandum. Sæpe igitur
 magno studio & summa attētiōe perquirēs, a quā-
 plurimis sanctitate & doctrina præstantibus uiris,
 quonā modo possim certa quadā, & quasi generali
 ac regulari uia catholicæ fidei ueritatē, ab hereticæ
 prauitatis falsitate discernere, huiusmodi semper re-
 sponsum ab omnibus ferè retuli, quod siue ego, siue
 quis uellet exurgētū hereticorū fraudes deprehē-
 dere, laqueosq; uitare, & in fide sana sanus atq; in-
 teger permanere, duplici modo munire fidē suā, dñō
 adiuuāte, deberet. Primò, scilicet diuinæ legis autori-
 tate, tū deinde ecclesiæ catholicæ traditiōe. Hic for-
 sitā requirat aliquis: cū sit perfectus scripturarū ca-
 nō, sibiq; ad oīa satis superq; sufficiat, quid opus est
 ut ei ecclesiasticæ intelligētiae iungatur autoritas?
 Quia uidelicet scripturā sacrā p ipsa sui altitudi-
 ne nō uno eodēq; sensu uniuersi accipiūt, sed eiusdē
 eloquia aliter atq; aliter, alius atq; alius interpreta-
 tur, ut penē quot homīes sunt, tot illinc sentētiæ erui
 posse uideātur. Aliter nanq; illā Nouatianus, aliter
 Sabellius, aliter Donat. exponit, aliter Arius, Euno-
 mius, Maced. aliter Photin. Apollin. Priscillian. ali-
 ter Iouinia. Pelag. Celestius aliter postremò Nesto.
 Atqui idcirco multū necesse est propter tātos tāua-
 rii erroris anfractus, ut ppheticæ & apostol. inter-
 pretationis linea secūdū ecclesi. & catho. sensus nor-
 mā dirigatur. In ipsa itē catho. eccle. magnoperē cu-
 radū est, ut id teneamus, qđ ubiq; quod semp, qđ ab

Ecclesiæ
 autoritas
 quare ma-
 gnificā-
 da.

VINCENT. LIRINEN. GALLI

Catholica
fides con-
stat, Vni-
uersitate,
Antiqua
et, Consen-
sione.

omnibus creditū est: hoc est etenim uerè proprièq; ca-
tholicū, quod ipsa uis nominis, ratioq; declarat, quæ
omnia uerè uniuersaliter comprehendit. Sed hoc ita
demum fit, si sequamur uniuersitatem, antiquitatē,
consensionem. Sequemur autem uniuersitatem hoc
modo: Si hanc unam fidem ueram esse fateamur, quā
tota per orbem terrarum confitetur ecclesia: Anti-
quitatem uerò ita, si ab iis sensibus nullatenus rece-
damus, quos sanctos maiores ac patres nostros ce-
lebrasse, manifestum est: Consensionem quoque iti-
dem, si in ipsa uetustate omnium, uel certè penè om-
nium sacerdotum pariter & magistrorum definiti-
ones, sententiæq; sectemur. Quid igitur faciet Chri-
stianus catholicus, si se aliqua ecclesiæ particula, ab
uniuersalis fidei communione præciderit? Quid ita-
que, nisi ut pestifero corruptoq; membro sanitatem
uniuersi corporis anteponat? Quid si nouella ali-
qua contagio non iam portiunculam tantum, sed to-
tam pariter ecclesiam commaculare conetur? Tunc
item prouidebit, ut antiquitati inhæreat, quæ pror-
sus iam non potest ab ulla nouitatis fraude seduci.
Quid si in ipsa uetustate duorum aut trium homi-
num, uel certè ciuitatis unius, aut etiam prouinciæ
alicuius error deprehendatur? Tunc omnino cura-
bit, ut paucorum temeritati uel inscitie, si qua sunt
uniuersaliter antiquitus uniuersalis concilij decre-
ta præponat. Quid si tale aliquid emergat, ubi nihil
huiusmodi reperiatur? Tunc operam dabit, ut col-
latas inter se maiorum consulat, interrogetq; sentē-
tiæ, eorum duntaxat, qui diuersis licet temporibus

& locis in unius tamen ecclesiæ catholicæ commu-
 nione, & fide permanētes, magistri probabiles ex-
 titerunt, & quidquid non unus aut duo tantum, sed
 omnes pariter uno eodēque consensu apertè, fre-
 quenter, perseveranter, tenuisse, scripsisse, docuisse
 cognoverit, id sibi quoque intelligat absque ulla du-
 bitatione credendum. Sed ut planiora fiant quæ di-
 cimus, exemplis singulatim illustranda sunt, & pau-
 lò uberius exaggerāda, ne immodicæ brevitatis stu-
 dio rapiantur rerum pondera, orationis celeritate.
 Tempore Donati, à quo Donatistæ, cū sese multa ^{Donatis}
 pars Affricæ in erroris sui furias præcipitaret, ^{stæ.}
 cūque immemor nominis, religionis, professionis,
 unius hominis sacrilegā temeritatem ecclesiæ Chri-
 sti præponeret, tunc quicumque per Affricam con-
 stituti, profano schismate detestato, uniuersis mun-
 di ecclesiis associati sunt, soli ex illis omnibus intra
 sacraria catholicæ fidei salui esse potuerunt, egre-
 giam profectò relinquētes posteris formam, quem-
 admodum scilicet & deinceps bono more unius, aut
 certè paucorum uesaniæ uniuersorum sanitas ante-
 ferretur. Item quando Arianorum uenenum nō iam
 portiunculam quandam, sed penè orbem totum cō-
 taminauerat, adeò ut propè cunctis latini sermonis
 episcopis, partim ui, partim fraude deceptis, caligo
 quædam mentibus offunderetur, quid nam potissi-
 mum in tanta rerum confusione sequendum foret,
 tunc quisquis uerus Christi amator & cultor exti-
 tit, antiquam fidem nouellæ perfidiæ præferēdo, nul-
 la contagij ipsius peste maculatus est. Cuius quidem

Ariani.

VINCENT. LIRINEN. GALLI

temporis periculo satis superque monstratum est,
 quātum inuehatur calamitatis nouelli dogmatis in=
 ductione. Tunc siquidem non solū parue res, sed
 etiā maximæ labefactæ sunt. Nec enim tātum ad=
 finitates, cognationes, amicitie, domus: uerum etiam
 urbes, populi, prouinciæ, nationes: uniuersum postre=
 mō Romanum imperium funditus concussū & e=
 Ariana no motum est. Nāque cūm prophana ipsa Arianorum
 uitas ue, nouitas, uelut quædā Bellona aut Furia, capto prius
 lut furia omniū Imperatore, cuncta deinde palatij culmina
 quædā ar legibus nouis subiugasset, nequaquam deinceps de=
 mauit to, stitit uniūsa miscere atque uexare, priuata ac pu=
 blica, sacra, prophanāque omnia, nullū boni & ue=
 ri gerere discrimen, sed quoscunque colibuisse tan=
 quam de loco superiore percutere. Tunc temeratæ
 coniuges, depopulatæ uiduæ, prophanatæ uirgines,
 dilacerata monasteria, disturbati Clerici, uerberati
 Leuitæ, acti in exilium sacerdotes, oppleta sanctis
 ergastula, carceres, metalla: Quorum pars maxima
 interdictis urbibus protrusi atq; extorres, inter de=
 ferta, speluncas, feras, saxa: nuditate, fame, siti as=
 secti, contriti & tabefacti sunt. Atqui hæc omnia
 nunquid ullam aliam ob causam, nisi utique, dum
 pro cœlesti dogmate humanæ superstitiones intro=
 ducuntur, dum benè fundata antiquitas scelestæ no=
 uitate subruitur, dum superiorum instituta uiolan=
 tur, dum rescinduntur scita patrum, dum conuel=
 luntur definita maiorum, dum sese intra sacratæ
 atque incorruptæ uetustatis castissimos limites pro=
 phanæ ac nouellæ curiositatis libido non continet.

Sed

Sed forsitan odio nouitatis, & amore uetustatis hæc fingimus. Quisquis hoc existimat, beato saltem credat Ambrosio, qui in secundo ad imperatorem Gratianum libro, acerbiter temporis ipse deplorans ait: Sed iam satis, inquit, omnipotens Deus nostro exitio, nostròque sanguine, Confessorum neces, exitia sacerdotum, & nephas tantæ impietatis euoluimus. Satis claruit, eos qui uiolauerint fidem, tutos esse non posse. Item in tertio eiusdem operis libro: Seruemus igitur, inquit, præcepta maiorum, nec hæreditaria signacula ausi rudis temeritate uiolamus. Librum signatum illum propheticum non seniores, non potestates, non angeli, non archangeli aperire ausi sunt, soli CHRISTO explanandi eius prærogatiua seruata est. Librum sacerdotalem quis nostrum designare audeat, signatum à Confessoribus, & multorum iam martyrio consecratum? Quem qui resignare coacti sunt, postea tamen damnata fraude signarunt, qui uiolare non ausi sunt, confessores, & martyres extiterunt, quomodo fidem eorum possumus denegare, quorû uictoriâ prædicamus? Prædicamus planè, inquam, ô uenerande Ambrosi, laudentesq; miramur: nam quis ille tam demens est, qui eos, & si adsequi non eualeat, non exoptet sequi, quos à defensione maiorum fidei nulla uis depulit? nõ minæ, non blandimenta, non uita, non mors, non palatium, non satellites, non imperator, non imperium, non homines, non dæmones. Quos, inquam, pro religiose uetustatis tenacitate tanto munere dominus dignos

VINCENT. LIRINEN. GALLI

dignos iudicauit, ut per eos postratas restauraret
 ecclesias, extinctos spiritales populos uiuificaret,
 deiectas sacerdotum coronas reponeret, nefarias il-
 las nouellæ impietatis non literas, sed lituras, infuso
 cœlitus episcopis fidelium lachrymarū fonte dele-
 ret. Vniuersum postremò iam penè mūdum, seu re-
 pētina hærescos tempestate perculsum, ad antiquā
 fidem, à nouella perfidia ad antiquam sanitatem, à
 nouitatis uesania, ad antiquam lucem à nouitatis
 cœcitate reuocaret. Sed in hac diuina quadam con-
 fessionum uirtute, illud est etiam nobis uel maximè
 considerandum, quod tunc apud ipsam ecclesiæ ue-
 rustatem, non partis alicuius, sed uniuersitatis ab iis
 est suscepta defensio. Neque enim fas erat, ut tanti
 ac tales uiri unius aut duorum hominum errabun-
 das, sibi que ipsis cōtrarias susceptiones tam magno
 molimine adfererēt, aut uerò pro alicuius prouincio
 le temeraria quadam conspiratione certarent, sed
 omnium sanctæ ecclesiæ sacerdotum, apostolicæ &
 catholicæ ueritatis, decreta & definita sectantes,
 maluerūt semetipsum, quàm uetustæ uniuersitatis fi-
 dem prodere. Vnde & ad tantam gloriam perueni-
 re meruerunt, ut non solùm Confessores, uerum etiā
 Confessorum principes iure meritòque habeantur.
 Magnum hoc igitur eorundem beatorum exēplum,
 planèque diuinum, & ueris quibūsq; catholicis in-
 defessa meditatione recolendum, qui in modum se-
 ptemplacis candelabri, septena sancti spiritus luce,
 radiantis, clarissimam posteris formulam præmon-
 strarunt, quonam modo deinceps per singula quæ-
 que

que errorum uaniloquia, sacrata uetustatis auctoritate, prophana nouitatis conteratur audacia. Neque hoc sanè nouum, siquidē mos iste semper in ecclesia uiguit, ut quò quisque floreret religiosior, eò promptius nouellis adinventionibus cōtraheret. Exemplis talibus plena sunt omnia. Sed ne longum fiat, unum aliquod, & hoc ab Apostolica potissimū sede sumemus, ut omnes luce clarius uideant, beatorum Apostolorū beata successio quāta ui semper, quāto studio, quanta contentione defenderit susceptæ semel religionis integritatem. Quondam igitur uenerabilis memoriæ Agripinus Carthaginensis Episcopus, primus omnium mortalium cōtra diuina canonem, contra uniuersalis ecclesiæ regulam, contra sensum omnium consacerdotum, contra morem atque instituta maiorum, rebaptizandum esse censebat. Quæ præsumptio tantum mali inuexit, ut nō solum hæreticis omnibus formam sacrilegij, sed etiam quibusdam catholicis occasionem præbuerit erroris. Cum ergo undique ad nouitatē rei cuncti reclamarent, atq; omnes quaquā uersum sacerdotes pro suo quisque studio reniterētur, tunc beati memoriæ papa Stephanus, apostolicæ sedis Antistes, cum cæteris quidem collegis suis, sed tamen præ cæteris restitit, dignum ut opinor existimās, si reliquos omnes tantum fidei deuotione uinceret, quantum loci auctoritate superabat. Denique in epistola, quæ tunc ad Africam missa est, & his uerbis sanxit, nihil nouandum, nisi quod traditum est. Intelligebat etenim uir sanctus & prudens, nihil aliud rationem pietatis admittere,

Agripinus iterasti baptis-
mi auctor

Rom. ecclesie auctoritas.

Ducatum
præbet
nobis, re-
ligio non
nos reli-
gioni.

Cypria-
nus.

Donati-
stæ reba,
ptizant.

admittere, nisi ut omnia, qua fide à patribus suscepta forent, eadem fide filiis consignarentur, nōsque religionem nō quā uellemus ducere sed potius quā illa duceret sequi oportere, idq; esse proprium Christianæ modestiæ & grauitatis, non sua posteris tradere: sed à maioribus accepta seruare. Quis ergo tunc uniuersi negotii exitus, quis utique nisi usitatus & solitus? Retenta est scilicet antiquitas, explosa nouitas. Sed fortè tunc ipsi nouitiæ adinventioni patrocinia defuerunt. Imò uerò tanta uis ingenii adfuit, tanta eloquentiæ flumina, tantus adsertorum numerus, tanta ueri similitudo, tanta diuinæ legis oracula: sed planè nouo ac malo more intellecta, ut mihi omnis illa conspiratio nullo modo destrui potuisse uideatur, nisi sola tanti moliminis causa ipsa illa suscepta, ipsa defensa, ipsa laudata nouitatis professio destituisset. Quid postremò ipsius Affricani Concilii siue decreti quæ uires? donante Deo nullæ, sed uniuersa tanquam somnia, tãquam fabule, tanquam superflua, abolita, antiquata, calcata, sunt. Et ô rerum mira conuersio, authores eiusdem opinionis catholici, consecretatores uerò hæretici iudicantur: Absoluuntur magistri, condemnantur discipuli: conscriptores librorum filii regni erunt, asseriores uerò gehenna suscipiet. Nam quis ille tam demens est, qui illud sanctorum omnium & Episcoporum, & martyrum lumen beatissimum Cyprianum cum cæteris collegis suis in æternum dubitet regnaturum esse cum CHRISTO? Aut quis tam contrà sacrilegus, qui Donatistas & cæteras pestes,

stes, quæ illius authoritate concilij rebaptizare se
 iactitant, in sempiternum neget arsfuros esse cum
 diabolo? Quod quidem mihi diuinitus uidetur pro=
 mulgatum esse iudicium, propter eorum maxime
 fraudulentiam, qui cum sub alieno nomine hæresim ^{Hæreti-}
 concinnare machinentur, captant plerunque uete=^{corum uae}
 ris cuiuspiam uiri scripta, paulò inuolutius edita, ^{fricies.}
 quæ pro ipsa sui obscuritate dogmati suo quasi cō=
 gruunt, ut illud nescio quid quodcunque proferunt,
 neque primi, neque soli sentire uideantur. Quorum
 ego nequitiam duplici odio dignam iudico, uel eò
 quòd hæresew uenenum propinare aliis non perti=
 mesunt, uel eò etiam quòd sancti cuiusque uiri me=
 moriam tanquam sopitos iam cineres prophana
 manu uentilant, & quæ silentio sepeliri oportea=
 bat, rediuiua opinione diffamant: sequentes omni=
 no uestigia authoris sui Cham, qui nuditatem ue=
 nerandi Noë, non modo operire neglexit, ue=^{Filii Chā}
 rum quoque irridendam cæteris enuntiauit. Vn=^{qui sint hæ}
 de tantam læsæ pietatis meruit offensam, ut etiam ^{dic.}
 posterì ipsius, peccati sui maledictis obligaren=
 tur, beatis illis fratribus, longèque dissimilibus, qui
 nuditatem ipsam reuerendi patris neque suis te=
 merare oculis, neque alienis patere uoluerunt. Sed
 auersi, ut scribitur, texerunt eum. Quod est, erra=
 tum sancti uiri nec adprobasse, nec prodidisse, at=
 que idcirco beata in posteros benedictione donati
 sunt. Sed ad propositum redeamus. Magno igitur
 metu nobis immutatæ fidei, ac temeratæ reli=
 gionis piaculum pertimescendum est, à quo nos
 non

VINCENT. LIRINEN. GALLI

non solum cōstitutionis ecclesiasticæ disciplina, sed etiam censura apostolicæ deterret authoritatis. Scitum etenim cūctis est, quā graviter, quā seuerē, quā uehementer inuehatur in quosdam beatus Apostolus Paulus, qui mira leuitate nimium citò trās-
lati fuerant ab eo, qui eos uocauerat in gratiā Christi, in aliud Euangelium, quod non est aliud: qui concueruarant sibi magistros ad sua desideria, à ueritate quidem auditum auertentes, conuersi uerò ad fabulas, habentes damnationem, quod primā fidem irritam fecissent, quos deceperant ij, de quibus ad

- Rom. 16. Romanos fratres scribit idē Apostolus: Rogo autem uos fratres, ut obseruetis eos, qui dissensiones & offendicula præter doctrinam, quam ipsi didicistis faciunt, & declinate ab illis: huiusmodi enim Christo domino non seruiunt, sed suo uentri, & per dulces sermones & benedictiones, seducunt corda innocentium: Qui intrant per domos, & captiuas ducunt mulierculas oneratas peccatis, quæ ducuntur uariis desideriis, semper discentes, & ad scientiam ueritatis nūquam peruenientes, uaniloqui & seductores, qui uniuersas domos subuertunt, docētes quæ non oportet turpis lucri gratia, homines corrupti mente, reprobi circa fidem, superbi, & nihil sciētes, sed languentes circa quæstiones & pugnas uerborum, qui ueritate priuati sunt, existimantes quæstum esse pietatem, simul autē & otiosi discunt circumire domos: non solum autem otiosi, sed & uerbosi, & curiosi, loquentes quæ non oportet, qui bonam conscientiam repellentes circa fidem naufragauerunt.

1. Tim. 3.

gauerunt. Quorum profana uaniloquia multū proficiunt ad impietatem, & sermo eorum ut cancer serpit. Bene autem quod de iis item scribitur: sed ultra non proficiunt, insipientia enim eorum manifesta erit omnibus, sicut & illorum fuit. Cum ergo tales quidam circūeuntes prouincias & ciuitates, atque errores uenalitios circunferendo etiam ad Galatas deuenissent: cūque his auditis Galatæ, nauſea quadam ueritatis adfecti, apostolicæ, catholiceq; doctrinæ manna reuomentes, hæreticæ nouitatis sordibus oblectarentur, ita sese apostolicæ potestatis exercuit authoritas, ut summa cū seueritate decerneret: Sed licet aut nos, inquit, aut angelus de cœlo euāgelizet uobis præterquā quod euāgelizauimus uobis, anathema sit. Quid est quod ait, sed licet nos? Cur non potius, sed licet ego? Hoc est, etiam si Petrus, etiam si Andreas, etiam si Ioannes, etiam si postremò omnis Apostolorum chorus euāgelizet uobis præterquā quod euangelizauimus, anathema sit. Tremenda districtio propter adserendam primæ fidei tenacitatem, nec sibi nec cæteris Coapostolis pepercisse. Parum est: etiam si angelus, inquit, de cœlo euāgelizet uobis, præterquā quod euangelizauimus, anathema sit. Non suffecerat ad custodiam traditæ semel fidei, humanæ conditionis commemorasse naturam, nisi angelicam quoq; excellentiam comprehendisset: Licet nos, inquit, aut angelus de cœlo. Non quia sancti cœlestesque angeli peccare iam possint, sed hoc est quod dicit: Si etiam inquit, fiat quod non potest fieri: quisquis ille tra-

Galat. i.
ditam

VINCENT. LIRINEN. GALLI

Anathe-
ma aliquē
fieri.

ditam semel fidem mutare tentauerit, anathema sit. Sed hæc forsitan perfunctoriè prælocutus est, & humano potius effudit impetu, quàm diuina ratione decreuit. Absit. Sequitur enim, & hoc ipsum ingenti molimine iteratè insinuatōis inculcat. Sicut prædiximus, inquit, & nunc iterum dico: Si quis uobis euangelizauerit præterquàm quod accepistis, anathema sit. Nō dixit: si quis uobis adnūciauerit præterquàm quod accepistis, benedictus sit, laudetur, recipiatur: sed anathema sit, inquit, id est, separatus, segregatus, exclusus, ne unius ouis dirū cōtagium, innoxium gregem Christi uenenata permixtione contamine. Sed forsitan Galatis tantum ista præcepta sunt. Ergo & illa solis Galatis imperata sunt, quæ in eiusdem epistolæ sequentibus commemorantur, qualia sunt hæc: Si uiuimus spiritu, spiritu & ambulemus: Nō efficiamur inanis gloriæ cupidi, inuicem prouocantes, inuicem inuidentes. Et reliqua. Quod si absurdum est, & omnibus ex æquo imperata sunt, restat ut sicut hæc morum mandata, ita etiam illa quæ de fide cauta sunt, omnes pari modo comprehendant. Et sicut nemini licet inuicem prouocare, aut inuidere inuicem: ita nemini liceat, præter id quod ecclesia catholica usquequaque euangelizat, accipere. Aut forsità tunc iubeatur, si quis adnuntiasset præterquàm quod adnuntiatum fuerat anathemari: nunc uerò iam nō iubetur. Ergo & illud quod item ibi ait: Dico autem, spiritu ambulate: & desiderium carnis non perficietis. Tunc tantum iubeatur, modò uerò iam non iubetur. Quòd si im-

pium

pium pariter & perniciosum est ita credere, neces-
sario sequitur, ut sicut hæc cunctis ætatibus obser-
uanda sunt: ita illa quoque quæ de non mutanda
fide sancta sunt, cunctis ætatibus imperata sint. Ad-
nuntiare ergo aliquid Christianis catholicis præter
id quod acceperunt, nunquam licuit, nusquam licet.
Num licebit & anathemare eos qui adnuntient ali-
quid, præterquam quod semel acceptum est? nunquā
non oportuit, nusquam non oportet, nunquam non
oportebit. Quæ cum ita sint, estne aliquis uel tantæ
audaciæ, qui præter id quod apud ecclesiam adnū-
ciatum est, adnunciet? Vel tantæ leuitatis qui præter
id quod ab ecclesia accepit, accipiat? Clamet, & re-
petendo clamet, & omnibus, & semper, & ubique
per literas suas clamet ille, ille? Vas electionis, ille
magister Gætium, ille Apostolorum tuba, ille terra-
rum præco, ille cælorum conscius, ut si quis nouum
dogma adnuntiauerit, anathemetur. Et cōtra recla-
mant ranae quædam, & cyniphes, & muscæ mori-
turæ, quales sunt Pelagiani, & hoc catholicis. No-
bis, inquiūt, authoribus, nobis principibus, nobis ex-
positoribus damnate quæ tenebatis, tenete quæ dā-
nabatis, reuicite antiquam fidem, paterna instituta,
maiorum deposita, & recipite, quæ nam illa tādem?
Horreo dicere: sunt enim tam superba, ut mihi non
modò adfirmari, sed ne refelli quidem sine aliquo
piaculo posse uideantur. Sed dicet aliquis. Cur ergo
persæpe diuinitus sinuntur excellētes quædam per-
sonæ in ecclesia constitutæ, res nouas catholicis ad-
nuntiare? Recta interrogatio, & digna quæ diligē-

Quædam
ne quidē
refelli si-
ne piaculo
lo satis
possunt.

tius atque uberius pertractetur, cui tamen non ingenio proprio, sed diuinæ legis autoritate ecclesiastici magistri documento satisfaciendum est. Audiamus ergo sanctum Moſen, & ipſe nos doceat, cur docti uiri, & qui propter ſciētiae gratiam, ab Apoſtolo etiam prophetæ nuncupantur, proferre interdum permittantur, noua dogmata, quæ uetus teſta-

Dii alieni mentum allegorico ſermone Deos alienos appellare conſuevit, eò quòd ſcilicet ita ab hæreticis ipſorum opinionones, ſicut à gentilibus diſ ſui obſeruentur. Scri-

Deut. 13. bit ergo in Deuteronomio beatus Moſes: Si surrexerit, inquit, in medio tui propheta, aut qui ſomniū uidiſſe ſe dicat: Id eſt, magiſter in eccleſia conſtitutus, quem diſcipuli uel auditores ſui ex aliqua reuelatione docere arbitrētur. Quid deinde? Et prædixerit, inquit, ſignum atque portentum, & euenerit quòd locutus eſt. Magnus profeſſo nescio quis ſignificatur magiſter, & tantæ ſcientiæ, qui ſectatoribus propriis, non ſolū quæ humana ſunt noſſe, uerum etiam quæ ſupra hominem ſunt prænoſcere poſſe uideatur. Quales ferè diſcipuli ſui iactitant fuiſſe Valentinum, Donatum, Photinum, Apollinarem, ceteroſque huiuſmodi. Quid poſtea? Et dixerit, inquit, tibi: eamus & ſequamur Deos alienos quos ignoras, & ſeruiamus eis. Qui ſunt dii alieni, niſi errores extranei quos ignorabas? id eſt, noui & inauditi: & ſeruiamus eis, id eſt credamus eis, ſequamur eos. Quid ad extremum? Non audies, inquit, uerba Prophetæ illius, aut Somniatoris. Et quare, oro te, à Deo nō prohibetur doceri, quod adeo prohibetur

hibetur audiri? Quia, inquit, tētat uos dominus deus uester, ut palām fiat, utrum diligatis eum an non in toto corde, & in tota anima uestra. Luce clarius aperta causa est, cur interdum diuina prouidentia quosdam ecclesiarum magistros, noua quaedam dogmata prädicare patiatur, ut tentet uos dominus, inquit, Deus uester. Et profectò magna tentatio est, cum ille quem tu prophetam, quem prophetarū discipulum, quem doctorem & adsertorem ueritatis putes, quem summa ueneratione & amore complexus sis, is subito latenter noxios subinducat errores, quos nec citò deprehendere ualeas, dum antiqui magisterii ducis præiudicio, nec facile damnare ducis fas, dum magistri ueteris præpediris affectu. Hic forsitan efflagitet aliquis, ut ea quæ sancti Moysis uerbis adserta sunt, ecclesiasticis aliquibus, demonstrentur exemplis. Aequa expositio, nec diu differenda: Nam ut à proximis & manifestis incipiam, qualem fuisse nuper tentationē putamus, cum infelix ille Nestorius, subito ex oue conuersus in lupum, gregem Christi lacerare cœpisset? cū eum ij ipsi qui rodebantur ex magna adhuc parte ouem crederēt, ideòq; morsibus eius magis paterent. Nam quis eum facile errare arbitraretur, quem tanto imperii iudicio electū, tātò sacerdotū studio prosecutū uideret? qui cū magno sanctorū amore, summo populi fauore celebraretur quotidie, palā diuina tractabat eloquia, & noxios quoq; Iudæorū & Gētiliū cōsutabat errores. Quo tādē isto modo nō cuius fidē faceret se recta docere, recta prædicare, recta

hereses
quare
Christus
exoriri
patiatur?

sentire? Qui ut uni heresi suæ aditum patefaceret, cunctarum hereseon blasphemias insectabatur. Sed hoc erat illud quod Moses ait: Tentat uos dominus Nestorius qualis. deus uester, si diligatis eum an non. Et ut Nestorium prætereamus, in quo plus semper admirationis quam utilitatis, plus famæ quam experientiæ fuit: quem opinione vulgi aliquandiu magnum, humana magis fecerat gratia quam diuina. Eos potius commemoramus, qui multis profectibus, multaq; industria præditi, non parvæ tentationi catholicis hominibus extiterunt: uelut apud Pannonias maiorum memoria, Photinus ecclesiā Sirmitanam tentasse memoratur, ubi cum magno omnium fauore in sacerdotium fuisset ascitus, & aliquandiu tanquam catholicus administraret, subito sicut malus ille Propheta, aut somniator, quem Moses significat, creditam sibi plebem dei persuadere cœpit, ut sequeretur deos alienos, id est, errores extraneos, quos antea nesciebat. Sed hoc usitatum, illud uerò perniciosum, quod ad tantū nefas non mediocribus adminiculis utebatur: nā erat & ingenii uiribus ualens, & doctrinæ opibus excel lens, & eloquio præpotens: quippe qui utroque sermone copiose & grauitè disputaret, & scriberet, quod monumentis librorum suorum manifestatur, quos idem partim Græco, partim Latino sermone græcos et composuit. Sed bene, quod commissæ ipsi oues Christi, multum pro catholica fide uigilantes & cautæ, citò ad præmonentis Mosi eloquia respexerunt: & Prophetæ atque pastoris sui licet admirarentur eloquentiam, tentationem tamen non ignorarunt: Nam quam

Photinus
græcos et
latinos li
bros scri
ptos reli
quit.

quam antea quasi arietem gregis sequebantur, eundem deinceps uelut lupum fugere coeperunt. Neque solum Photini, sed etiam Apollinaris exemplo istius ^{Apollinaris} ecclesiasticae tentationis periculum discimus, & si-
 mul ad obseruandae diligentius fidei custodiam com-
 monemur: Etenim ipse auditoribus suis magnos a-
 ctus, & magnas generauit angustias, quippe cum eos
 huc ecclesiae traheret authoritas, huc magistri retra-
 heret consuetudo, sic inter utraque nutabundi &
 fluctuantes quid potius sibi seligendum foret non ex-
 pediunt. Sed forsitan eiusmodi ille uir erat, qui di-
 gnus esset facile contemni. Imò uerò tantus ac talis,
 cui nimium citò in plurimis crederetur. Nā quid il-
 lo praestantius, acumine, exercitatione, doctrina? quā
 multas ille haereses multis uoluminibus oppresserit,
 quot inimicos fidei confutauerit errores, inditio est
 opus illud 30. non minus librorum nobilissimum &
 maximum, quo insanas Porphyrii calumnias magna
 probationum mole confudit. Longum est uniuersa ^{Porphyrii}
 ipsius opera commemorare, quibus profectò sum-
 mis aedificatoribus ecclesiae par esse potuisset, nisi
 profana illa haeretica curiositatis libidine, nouum
 nescio quid adinuenisset, quo & cunctos labores
 suos uelut cuiusdam leprae admixtione foedaret &
 committeret ut doctrina eius non tam aedificatio,
 quam tentatio potius ecclesiastica diceretur. Hic à
 me forsitan deposcatur, ut horum quos supra com-
 memorauī haereses exponam, Nestorii scilicet, Apol-
 linaris & Photini. Hoc quidem ad rem de qua nunc
 agimus non attinet: propositum enim nobis est non

VINCENT. LIRINEN. GALLI

Photini
secta.

Singulorum errores persequi, sed paucorū exempla proferre, quibus euidenter ac perspicuè demonstratur illud quod Moses ait. Quia scilicet, si quando ecclesiasticus aliquis magister, & ipse interpretandis prophetarum mysteris propheta, noui quiddam in ecclesiam Dei tentet inducere, ad tentationem id nostram fieri prouidētia diuina patiatur. Vtile igitur fuerit in excursu, quid supra memorati heretici sentiant, breuiter exponere, id est, Photinus, Apollinaris, Nestorius. Photini ergo secta hæc est: Dicit Deum singulum esse & solitariū, & more Iudaico confitēdum: trinitatis plenitudinem negat, neque ullam Dei uerbi, aut ullam spiritus sancti putat esse personam: Christum uerò hominem tantummodo solitarium adserit, cui principium adscribit ex Maria, & hoc omnimodis dogmatizat, solam nos personā Dei patris, & solum Christum hominem colere debere. Hæc ergo Photinus: Apollinaris uerò, in unitate quidem trinitatis quasi consentire se iactitat, & hoc ipsum non plena fidei sanitate, sed in domini incarnatione aperta professione blasphematur. Dicit enim in ipsa Saluatoris nostri carne, aut animam humanam penitus non fuisse, aut certè talem fuisse, cui mens & ratio non esset, sed & ipsam domini carnē, non de sanctæ uirginis Mariæ carne susceptam, sed de cœlo in uirginem descendisse dicebat, eamq; nutabundus semper & dubius, modò coeternam Deo uerbo, modò de uerbi diuinitate factam prædicabat: nolebat enim in Christo duas esse substantias: unam diuinam, alteram humanam, unam ex patre, alteram

ex matre: sed ipsam uerbi naturam putabat esse di-
 scissam, quasi aliud eius permaneret in Deo, aliud
 uerò uersum fuisset in carnem, ut cum ueritas dicat
 ex duabus substantiis unum esse Christum: ille con-
 trarius ueritati, ex una Christi diuinitate duas ad-
 serat factas esse substantias. Hæc itaque Apollina-
 ris. Nestorius autem contrario Apollinari morbo, Nestor^{us}
 dum sese duas in Christo substantias distinguere si-
 mulat, duas introducit repente Personas, & inau-
 dito scelere duos esse uult filios Dei, duos Christos,
 unum Deum, alterum hominem: unum qui ex patre,
 alterum qui sit generatus ex matre. Atque ideo ad-
 serit sanctam Mariam nō θεοτόκον, sed χριστο-
 τόν esse dicendā: quia scilicet ex ea non ille Chri-
 stus qui Deus, sed ille qui erat homo natus sit. Quod
 si quis eum putat in literis suis unum Christum dice-
 re, & unam Christi prædicare personam, nō teme-
 rè credat: aut enim istud fallēdi arte machinatus est,
 ut per bona facilius suaderet & mala, sicut ait Apo-
 stolus: Per bonum mihi operatus est mortem. Aut er-
 go, ut diximus, fraudulentæ causa quibusdā in locis
 scriptorum suorū unū Christū, & unā Christi perso-
 nā credere se iactitat: Aut certè post partū iā uirgi-
 nis ita in unū Christū duas perhibet cōuenisse perso-
 nas, ut tamē cōceptus, seu partus uirginei tēpore, et
 aliquāto postea duos Christos fuisse contendat. Et
 cū scilicet Christus hō cōmunis primū & solitarius
 natus sit, & necdū dei nerbi personæ unitate socia-
 tus, postea in eū assumētis uerbi persona descēderit:
 & licet nūc ī dei gloria maneat adsūpt^{us} aliquādiu,

VINCENT. LIRINEN. GALLI

tamen nihil inter illum & ceteros homines inter-
fuisse uideatur. Hæc ergo Nestorius, Apollinaris,
Photinus aduersus catholicā fidem rabidi canes la-
trant: Photinus trinitatem non confitendo: Apolli-
naris cōuertibilem uerbi dicendo naturam, & duas
in Christo substantias non confitendo, & aut totam
Christi animam, aut certè mentem atque rationem
in anima denegando, & adserendo pro sensu men-
tis fuisse Dei uerbum: Nestorius duos Christos, aut
semper esse, aut aliquandiu fuisse adseuerando. Ec-
clesia uerò catholica, & de Deo, & de Saluatore
nostro recta sentiens, nec in trinitatis mysterio, nec
in christi incarnatione blasphematur: Nam & unam
diuinitatem in trinitatis plenitudine, & trinitatis æ-
qualitatem in una atque eadem maiestate ueneratur
& unum Christum Iesum, nō duos, eundemque Deū
pariter atque hominem confitetur: Vnam quidem in
eo personam, sed duas substantias: duas substan-
tias, sed unam credit esse personam: duas substan-
tias, quia mutabile non est uerbū Dei, ut ipsum uer-
teretur in carnem: unam personam, ne duos profi-
tendo filios quaternitatem uideatur colere, non tri-
nitatem. Sed operæpretium est, ut id ipsum etiam at-
que etiam distinctius & expressius enucleemus: In
Deo una substātia, sed tres personæ: In Christo duæ
substantiæ, sed una persona: In trinitate alius atque
alius, non aliud atque aliud: In Saluatore aliud atq;
aliud, non alius atque alius. Quomodo in trinitate
alius atque alius, non aliud atque aliud? Quia scili-
cet alia est persona patris, alia filij, alia spiritus san-
cti

Due sub-
stantiæ in
Christo.

Alius.
Aliud.

Ali. Sed tamen patris & filij & spiritus sancti non
 alia & alia, sed una eadēque natura. Quomodo in
 Salvatore aliud, atque aliud, nō alius atque alius? Quia
 uidelicet altera substantia diuinitatis, altera humani-
 tatis, sed tamen deitas & humanitas non alter &
 alter, sed unus idēque Christus, unus idēque filius
 Dei, & unius eiusdēque Christi & filij Dei, una
 eadēque persona. Sicut in homine aliud caro, &
 aliud anima, sed unus idēque homo anima & ca-
 ro. In Petro uel Paulo aliud anima, aliud caro, nec
 tamen duo Petri caro & anima, aut alter Paulus a-
 nima, & alter caro, sed unus idēque Petrus, unus
 idēque Paulus, ex duplici diuersaque subsistens ani-
 mi corporisque natura. Ita igitur in uno eodēque
 Christo duæ substantiæ sunt, sed una diuina, altera
 humana: una ex patre deo, altera ex matre uirgine,
 una coæterna & æqualis patri, altera ex tempore
 & minor patre: una consubstantialis patri, altera
 consubstantialis matri: unus tamen idēque Chri-
 stus in utraque substantia. Nō ergo alter Christus
 deus, alter homo: nō alter increatus, alter creatus: nō
 alter impassibilis, alter passibilis: non alter æqualis
 patri, alter minor patre: non alter ex patre, alter ex
 matre, sed unus idēque Christus Deus & homo:
 idem non creatus & creatus: idem incommutabilis
 & impassibilis: idem commutatus & passus: idē pa-
 tri & æqualis & minor: idem ex patre ante secula
 genitus: idem in seculo ex matre generatus: perfe-
 ctus Deus, perfectus homo: in Deo summa diuinitas,

in

VINCENT. LIRINEN. GALLI

Plena
Christi hu
manitas.

Ariani cō
fundunt
naturas.

in homine plena humanitas: Plena, inquam, huma-
nitas, quippe quæ animam simul habeat & carnem,
sed carnē uerā nostrā, maternam: animam uerò in-
tellectu præditam, mente ac ratione pollentem. Est
ergo in Christo uerbum, anima, caro, sed hoc totum
unus est Christus, unus filius Dei, & unus Saluator
ac redemptor noster. Vnus autem, non corruptibili
nescio qua diuinitatis & humanitatis cōfusione, sed
integra & singulari quadam unitate personæ: Ne-
que enim illa coniunctio alterum in alterum cōuer-
tit atque mutauit, qui est error proprius Arianorū,
sed ita in unum potius utrunq; compegit, ut manen-
te semper in Christo singularitate unius eiusdēque
personæ in æternum quoque permaneat proprietas
uniuscuiusq; naturæ: quo scilicet nec unquam Deus
corpus esse incipiat, nec aliquādo corp⁹, corpus esse
desistat, quod etiā humanæ cōditionis demonstratur
exemplo. Neque enim in præsentitātum, sed in fu-
turo quoque unusquisque hominum ex anima con-
stabit & corpore, nec tamen unquam aut corpus in
animam, aut anima uertetur in corpus, sed unoquo-
que hominum sine fine uiçturo, in unoquoque homi-
num sine fine necessario utriusque substantiæ diffe-
rentia permanebit. Ita in Christo quoque utriusque
substantiæ suæ cuique in æternum proprietas, salua
tamen personæ unitate retinenda est. Sed cū per-
sonam sæpius nominamus, & dicimus quòd Deus
persona homo factus sit, uehementer uerendum est,
ne hoc dicere uideamur, quod Deū uerbum sola
imitatione actionis quæ sunt nostra suscepit, &
quicquid

quicquid illud est conuersationis humanæ quasi ad-
 umbratus non quasi uerus homo fecerit. Sicut in
 theatris fieri solet, ubi unus plures effingit repente
 personas, quarum ipse nulla est. Quotiescunque e-
 tenim aliqua suscipitur imitatio actionis alienæ, ita
 aliorum officia aut opera patrantur, ut tamē hi qui
 agunt non sint ipsi quos agunt. Neque enim, ut uerbi
 gratia seculariū & Manichæorū utamur exēplis, Manichæi
 cū actor tragicus sacerdotē effingit, aut regē, sa-
 cerdos aut rex est: nam desinente actu simul & ea
 quæ susceperat persona desistūt. Absit hoc à nobis
 nefarium sceleratūque ludibrium, Manichæorum
 sit ista dementia, qui phantasiæ prædicatores, a-
 iunt filium Dei Deum personam hominis non sub-
 stantiæ extitisse, sed actu putatiuo quodam & con-
 uersatione simulasse. Catholica uerò fides ita uer-
 bum Dei hominem factum esse dicit, ut quæ nostra
 sunt, non fallaciter & adumbratē, sed uerē expres-
 sēque susciperet: & quæ erant humana, non quasi
 aliena imitaretur, sed potius ut sua gereret, & pror-
 sus quod agebat, hoc etiam quem agebat is esset.
 Sicut ipsi nos quoque in eo quod loquimur, sapi-
 mus, uiuimus, subsistimus, non imitamur homines,
 sed sumus: Neque enim Petrus & Iohannes, ut eos
 potissimum nominem, imitando erant homines, sed
 subsistendo. Neque item Paulus simulabat Apосто-
 lum, aut fingeat Paulum, sed erat Apostolus, &
 subsistebat Paulus. Ita etiā Deus uerbum assumēdo,
 & habendo carnē, loquendo, faciendo, patiēdo per
 carnem,

VINCENT. LIRINEN. GALLI

carnem, sine ulla tamē suae corruptione naturae hoc
 omnino praeſtare dignatus eſt, ut hominem perfectū
 non imitaretur, aut fingeret, ſed exhiberet: ut homo
 uerus non uideretur aut putaretur, ſed eſſet atque
 ſuſſisteret. Igitur ſicut anima connexa carni, nec in
 carnem tamen uerſa, non imitatur hominem, ſed eſt
 homo: & homo non per ſimulationem, ſed per ſub=
 ſtātiā: ita etiam uerbum Deus abſque ulla ſui cō=
 uerſione uniendo ſe homini non confundendo, non
 imitando factus eſt homo, ſed ſuſſiſtendo. Abiicia=
 tur ergo tota penitus perſonae illius intelligētia, quae
 fingendo imitatione ſuſcipitur, ubi ſemper aliud eſt,
 & aliud ſimulatur, ubi ille qui agit nunquam iſ eſt
 quem agit. Abſit etenim ut hoc fallaci modo. Deus
 uerbum perſonam hominis ſuſcepſiſſe credatur, ſed
 ita potius, ut incommutabili ſua manente ſubſtan=
 tia, & in ſe perfecti hominis ſuſcipiendo naturam,
 ipſe caro, ipſe homo, ipſe perſona hominis exiſteret,
 non ſimulatoria, ſed uera: non imitatiua, ſed ſubſtā=
 tiua: non denique quae cū actione deſiſteret, ſed quae
 prorsus in ſubſtātia permaneret. Hae igitur in Chri=
 ſto perſonae unitas nequaquam poſt uirginis par=
 tum, ſed in ipſo uirginis utero compacta atque per=
 feſta eſt: Vehementer etenim praecauere debemus, ut
 Chriſtum non modo unum, ſed etiam ſemper unum
 confeſteamur: quia intolerāda blaſphemia eſt, ut etiā
 ſi nunc eum unum eſſe concedas, aliquando tamen
 non unum, ſed duos fuiſſe contendas, unum ſcilicet
 poſt tempus baptiſmatis, duos uerō ſub tempore na=
 tiuitatis. Quod immenſum ſacrilegiū nō aliter pro=
 feſcō

fectò uitare poterimus, nisi unitum hominem Deo, sed unitate personæ, non ascensu, uel resurrectione, uel baptismo, sed iam in matre, iam in utero: iam denique in ipsa uirginali conceptione fateamur, propter quam personæ unitatem indifferenter ei atque promiscuè, & quæ Dei sunt propria, tribuuntur homini, & quæ carnis propria adscribuntur Deo. Inde est enim quod diuinitus scriptum est: Et filium hominis descendisse de cælo, & dominum maiestatis crucifixum in terra: Inde & etiam est & ut carne domini facta, carne domini creata, ipsum uerbū dei factū, ipsa sapientia Dei impleta, sciētia creata dicatur, sicut in præsciētia manus ipsius & pedes fuisse referuntur. Per hanc, inquam, personæ unitatē, illud quoque similis mysterij ratione perfectum est, ut carne uerbi ex integra matre nascente, ipse Deus uerbū natus ex uirgine catholicissimè credatur, impiissimè denegetur. Quæ cum ita sint, absit ut quisquam sanctā Mariam diuinæ gratiæ priuilegiis, ut Maria. speciali gloria fraudare conetur: Est enim singulari quodam domini ac Dei, non filij autem sui munere uerissimè ac beatissimè θεοτόκος cōfitenda. Sed nō eo modo θεοτόκος, quo impia quædam hæresis suspicatur, quæ adserit eam Dei matrem sola appellatione dicendam, quæ eum scilicet pepererit hominem, qui postea factus est Deus: sicut dicimus presbyteri matrem, aut episcopi matrem, non iam presbyterum aut episcopum pariēdo, sed eum generando hominem, qui postea presbyter uel episcopus factus est. Non ita, inquam, sancta Maria θεοτόκος, sed

VINCENT. LIRINEN. GALLI

sed ideo potius, quoniam, ut supra dictum est, iam in eius sacrato utero sacrosanctis illud mysteriū per-
 petratum est, quod propter singularem quandam
 atque unicam personæ unitatem, sicut uerbum in car-
 ne caro, ita homo in deo deus est. Sed iam ea quæ de
 supra memoratis hæresibus, uel de catholica fide
 breuiter dicta sunt, renouandæ causæ memoriæ, bre-
 uius strictiusque repetamus, quo scilicet & intelli-
 gantur iterata plenius, & firmitus inculcata tenean-
 tur. Anathema igitur Photino, non recipienti pleni-
 tudinem trinitatis, & Christum hominem tantum-
 modò solitarium prædicanti. Anathema Apollinari,
 adserenti in Christo conuersæ diuinitatis corruptio-
 nem, & auferenti perfectæ humanitatis proprieta-
 tem. Anathema Nestorio, neganti ex uirgine deum
 natum, adserenti duos Christos, & explosa trinita-
 tis fide quaternitatem nobis introducenti. Beata ue-
 rò catholica ecclesia, quæ unum deum in trinitatis
 plenitudine, & item trinitatis æqualitatem in una
 diuinitate ueneratur, ut neque singularitas substan-
 tiæ personarum confundat proprietatem, neque itē
 trinitatis distinctio unitatem separet deitatis. Beata
 inquam ecclesia, quæ in Christo duas ueras perfe-
 ctasq; substantias, sed unam Christi credit esse per-
 sonam, ut neque naturarum distinctio unitatem per-
 sonæ diuidat, neque item personæ unitas differenti-
 am confundat substantiarum. Beata inquam eccle-
 sia, quæ ut unum semper Christum & esse & fuisse
 fateatur, unitum hominem deo non post partum, sed
 iam in ipso matris utero confitetur. Beata inquam
 eccle

ecclesia, quæ deum factum hominem non conuersio-
 ne naturæ, sed personæ ratione intelligit, personæ
 autem non simulatoriæ & transeuntis, sed substanti-
 uæ ac permanentis. Beata inquam ecclesia, quæ hæc
 personæ unitatem tantam uim habere prædicat, ut
 propter eam miro ineffabiliq; mysterio, & diuina ho-
 mini, & deo adscribat humana. Nam propter eā &
 hominem de cælo secundum deum descendisse non
 abnegat, & deum secundum hominem credit in ter-
 ra factum, passum, & crucifixum. Propter eam deni-
 que & hominem dei filium, & deum filium uirginis
 confitetur. Beata igitur ac ueneranda, benedicta &
 sacrosancta, & omnino supernæ illi angelorum lau-
 dationi comparanda confessio, quæ unum dominum
 deū trina sanctificatione glorificat. Idcirco etenim
 uel maximè unitatem Christi prædicat, ne mysteriū
 trinitatē excedat. Hæc in excursu dicta sint, aliās, si
 Deo placuerit, uberius tractāda, & explicāda. Nūc
 ad propositum redeamus. Dicebamus ergo in supe-
 rioribus, quòd in ecclesia dei tentatio esset populi
 error magistri, & tanto maior tentatio, quanto ipse
 esset doctior qui erraret. Quod primum scripturæ
 authoritate, deinde ecclesiasticis docebamur exem-
 plis, eorum scilicet commemoratione, qui cum ali-
 quando sanæ fidei forent habiti, ad extremum ta-
 men, aut in alienam decidissent sectam, aut ipsi suam
 hæresim condidissent. Magna profectò res, & ad
 discendum utilis, & ad recolendum necessaria, ^{cū eccle-}
 quam etiam atque etiam exemplum molibus il- ^{sic doctri-}
 lustrare atque inculcare debemus, ut omnes fere ^{na asse-}
 catho- ^{renda.}

Origenis
familie
eruditio.

catholici nouerint se cum ecclesia doctores recipere, nō cum doctoribus ecclesiæ fidem deferere debere. Sed ego ita arbitror, quod cū multos in hoc tēdandi genere proferre ualeamus, nemo penē sit, qui Origenis tentationi ualeat comparari, in quo plura adeo præclara, adeo singularia, adeo mira extiterunt, ut inter initia habendam cunctis adsertionibus eius fidem, quiuis ille facile iudicaret. Nam si uita facit authoritatem, magna illi industria, magna pudicitia, patiētia, tolerantia. Si genus uel eruditio, quid eo nobilius, qui primum in ea domo natus est, quæ est illustrata martyrio? Deinde pro Christo non solum patre, sed omni quoque facultate priuatus, tantum inter sanctæ paupertatis profecit angustias, ut pro nomine dominicæ cōfessionis sapius, ut ferunt, adfugeretur. Neque uerò hæc in illo sola erant, quæ cuncta postea tentationi forent, sed tanta etiam uis ingenij tam profundi, tam acris, tam elegantis, ut omnes penē, multum longēque superarit: tanta doctrinæ ac totius eruditionis magnificentia, ut pauca forent diuinæ, penē fortasse nullæ humanæ philosophiæ, quæ non penitus adsequeretur, cuius scientiæ, cum Græci non crederent, Hebræa quoque elaborata sunt. Eloquentiam uerò quid memorem? cuius fuit tam amœna, tam lata, tam dulcis oratio, ut mihi ex ore ipsius non tam uerba, quam mella quædam fluxisse uideantur. Quæ nō ille persuasu difficilia, disputadi uiribus elimpidauit? Quæ factu ardua non ut facillima uiderentur, effecit? Sed forsitan argumentorum tantummodo nexibus adsertiones

sertiones suas texuit. Imò planè nemo unquam magistrorū fuit, qui pluribus diuinæ legis uteretur exemplis. Sed credo pauca conscripsit. Nemo mortalium plura, ut mihi sua omnia non solum perlegisse, sed ne inueniri quidē posse uideātur. Cui ne quicquā ad sciētiæ instrumenta deesset, etiā plenitudo exabundauit ætatis. Sed forsità discipulis parū felix. Quis unquā felicior? Nēpe innumeri ex sinu suo doctores, innumeri sacerdotes, cōfessores & martyres extiterunt. Iā uerò quāta apud omnes illius admiratio, quāta gloria, quāta gratia fuerit, quis exequi ualeat? Quis non ad eum paulò religiosior ex ultimis mundi partibus aduolauit? Quis Christianorum non penè ut prophetam? Quis philosophorum nō ut magistrum ueneratus est? Quā autem non solum priuati conditioni, sed ipsi quoque fuerit reuerendus imperio, declarant historiæ quæ eum à matre Alexandri imperatoris accitum ferunt, cœlestis utique sapientiæ merito, cuius & ille gratia & amore illa flagrabat. Sed & eiusdem epistolæ testimonium perhibēt, quas ad Philippum imperatorem, qui primus Romanorum principū Christianus fuit, Christiani magisterii auctoritate conscripsit, de cuius incredibili quadam scientia, si quis referentibus nobis Christianum non accipit testimonium, saltem testificantibus philosophis gentilem recipiat confessionem. Ait nāque impius ille Porphyrius, excitum se fama ipsius Alexandriam puerum ferè perrexisse, ibique eum uidisse iam senem, sed planè talem tantūque qui arcem

Mammæa
Origenē
ad se al-
lexit.

totius

VINCENT. LIRINEN. GALLI

totius scientiæ condidisset. Dies me citius defecerit,
quàm ea quæ in illo uiro præclara extiterunt, uel ex
minima saltem parte perstringam, quæ tamẽ omnia
non solum ad religionis gloriã, sed etiã ad tẽtationis
magnitudinem pertinebãt: Quotus enim quisq; tan-
ti ingenii, tantæ doctriinæ, tantæ gratiæ uirum aut fa-
cile deponeret, ac non illa potius uteretur sententia,
se cum Origene errare malle quàm cũ aliis uera sen-
tire? Et quid plura? eò res decidit, ut tantæ personæ
tanti doctõris, tanti prophetæ, non humana aliqua,
sed ut exitus docuit, nimium periculosa tentatio plu-
rimos à fidei integritate deduceret. Quamobrẽ hic
idem Origenes tantus ac talis dum gratia Dei inso-
lentiùs abutitur, dum ingenio suo nimium indulget,
sibi quæ satis credit, cum paruipendit antiquam Chri-
stianæ religionis simplicitatem, dum se plus cunctis
sapere præsumit, dum ecclesiasticas traditiones &
ueterum magisteria contemnens, quædam scriptu-
rarum capitula nouo more interpretatur, meruit ut
de se quoque ecclesiæ Dei diceretur. Si surrexerit in
medio tui propheta. Et paulò post: Nõ audies, inquit
uerba prophetæ illius. Et item: Quia, inquit, tentat
uos dominus Deus uester, utrum diligatis eũ an non.
Verè nõ solum tẽtatio, sed etiã magna tẽtatio, dedi-
tam sibi atque in se pendẽtem ecclesiã admiratione
ingenii, sciẽtiæ, eloquentiæ, cõuersationis & gra-
tiæ, nihil de se suspiciantẽ, nihil se uerentem, subito à
ueteri religione in nouam prophanitatem sensim
paulatimque traducere. Sed dicet aliquis, corruptos
esse

Hieronius
mi hæc
fuit uox.

esse Origenis libros. Non resisto, quin potius & ma- Origenis
libros cor-
ruptos.
lo: Nam id à quibusdam & traditum, & scriptum
est, non catholicis tantum, uerum etiam hereticis.
Sed illud est quod nunc debemus aduertere, & si nō
ipsum, libros tamen sub nomine suo editos magnæ
esse tentationi qui multis blasphemiarum uulneribus
scatentes, non ut alieni, sed quasi sui & leguntur &
amantur, ut & si in errore concipiendo Origenis nō
fuit sensus, ad errorem tamen persuadendum Orige- Tertullia-
ni eruditio.
nis authoritas ualere uideatur. Sed & Tertulliani
quoque eadem ratio est: nam sicut ille apud Græcos,
ita hic apud Latinos nostrorum omnium facile prin-
ceps iudicandus est. Quid enim hoc uiro doctius? quid
in diuinis atque humanis rebus exercitatus? Nempe
omnem philosophiam, & cūctas philosophorum se-
ctas, auctores, adsertoresque sectarum, omnesque
eorum disciplinas, omnem historiarum ac studiorum
uarietatem mira quadam mentis capacitate cōple-
xus est. Ingenio uerò nōne tam graui ac uehemen-
ti excelluit, ut nihil sibi penè ad expugnandum pro-
posuerit, quod non aut acumine irruerit, aut pon-
dere eliserit? Iam porro orationis suæ laudes quis
exequi ualeat? quæ tanta, nescio qua rationum ne-
cessitate conferta est, ut ad cōsensum sui, quos sua-
dere nō potuerit, impellat: cuius quot penè uerba, tot
sententiæ sunt: quot sensus, tot uictoriæ. Sciunt hoc
Marciones, Apelles, Praxe, Hermogenes, Iudæi, Gē-
tiles, Gnostici, cæteriq; quorū ille blasphemias mul-
tis ac magnis uoluminum suorum molibus, uelut

VINCENT. LIRINEN. GALLI

quibusdam fulminibus euertit. Et tamen hic quoque post hæc omnia, hic inquam, Tertulianus catholici dogmatis, id est, uniuersalis ac uetustæ fidei parum tenax, ac disertior multo quàm felicior, mutata deinceps sententia fecit ad extremum quod de eo beatus confessor Hylarius quodam loco scribit: Sequenti, inquit, errore detraxit scriptis probabilibus authoritatem. Et fuit ipse quoque in ecclesia magna tentatio. Sed de hoc nolo plura dicere. Hoc tantum commemorabo, quod contra Mosi præceptum exurgentes in ecclesia nouellas Mōtani furias, & insana illa insanarum mulierum nouitij dogmatis somnia ueras prophetias adseuerando, meruit ut de se quoque & scripturis suis diceretur: Si surrexerit in medio tui propheta. Et mox: Nō audies uerba prophetæ illius. Quare? Quia, inquit, tētat uos dominus uester, utrū diligatis eum an non. Iis igitur tot ac tantis, cæterisque eiusmodi ecclesiasticorum exemplorum molibus euidenter aduertere, & secūdum Deuteronomij leges, luce clarius intelligere debemus, quod si quando aliquis ecclesiasticus magister à fide aberrauerit, ad tentationem id nostram fieri prouidentia diuina patiatur, utrum diligamus Deum an non in toto corde, & in tota anima nostra. Quæ cū ita sint, ille est uerus, & germanus, & catholicus, qui ueritatem Dei, qui ecclesiam, qui Christi corpus diligit, qui diuinæ religioni, qui catholice fidei nihil præponit, nō hominis cuiuspiam authoritatem, non amorem, nō ingenium non eloquentiam, nō philosophiam: sed hæc cuncta despiciens, & in fide fixus, stabilis permanēs, quicquid

Hilarius
pictauensis
episcopus
sup. Mat.
thæū Ca.
nonc. 5.

Tertulianus
mōtia
ni somnia
probat.

Germanus
Christi
stianus
quis.

quicquid uniuersaliter antiquitus ecclesiam catholi-
cam tenuisse cognouerit, id solum sibi tenendū credē-
dūq; decernit. Quicquid uerò ab aliquo deinceps
uno præter omnes, uel contra omnes sanctos nouum
& inauditum subinduci senserit, id non ad religio-
nē, sed ad tentationē potius intelligat pertinere. Tū
præcipuē beati apostoli Pauli eruditus eloquiis: hoc
est enim quod in prima ad Corinthios scribit: Opor-
tet, inq̃t, & hæreses esse, ut probati manifesti fiāt in
uobis. ac si diceret, ob hoc, īquit, hæreses cō nō statim
diuinitus eradicātur authores, ut probati manifesti
fiāt. i. unusquisq; quā tenax, & fidelis, & fixus ca-
tholicæ fidei sit amator appareat. Et reuera cū
quæque nouitas ebullit, statim cernitur frumentorum
grauitas, & leuitas palearum: tunc sine magno mo-
limine excutitur ab area, quod nullo pondere intra
aream tenebatur: Nanque alij ilico prorsus auolāt,
alii uerò tātummodo excussi, & perire metuunt, &
redire erubescūt, saucii, semineces, ac semiuiui: quip-
pe qui tantam ueneni hauserint quantitatem, quæ
nec occidat, nec digeratur: nec mori cogat, nec uiue-
re sinat. Heu miseranda conditio, quantis illi curarū
æstibus, quantis turbinibus exagitātur? Nūc etenim
quā uentus impulerit incitato errore rapiuntur: nūc
in semetipsos reuersi tāquam contrarii fluctus reli-
duntur: nunc temeraria præsumptione, & ea quæ
incerta uidentur adprobant: nunc irrationali metu
etiam quæ certa sunt, expauescunt: incerti quā eāt,
quā redeant, quid adpetant, quid fugiant, quid te-
neant,

neant, quid dimittant. Quæ quidem dubii & male-
 penduli cordis adflictio diuina erga se miserationis
 est medicina si sapiant. Idcirco etenim extra tutissi-
 mum catholicæ fidei portum diuersis cogitationum
 quatiuntur, uerberantur, ac penè necantur procellis,
 ut excussa in altum elatæ mentis uela deponant, quæ
 malæ nouitatum uentis expanderant, seseq; intra fi-
 dissimam stationem placidæ ac bonæ matris reducât,
 & teneant: atque amaros illos turbulentosq; erro-
 rum fluctus, primitus reuomant, ut possint deinceps
 uiuæ & salientis aquæ fluëta potare. Dediscant be-
 ne quod didicerant non bene, & ex toto ecclesiæ do-
 gmate quod intellectu capi potest, capiant: quod nō
 potest, credât. Quæ cum ita sint, iterum atque iterū
 eadem mecū reuoluēs & reputans, mirari satis ne-
 queo tantam quorundam hominum uesaniam, tantā
 excacatæ mētis impietatem, tantā postremò errādi
 libidinem, ut contenti non sint, tradita & recepta
 semel antiquitus credendi regula, sed noua ac noua
 in diem quærant, semperque aliquid gestiant reli-
 gioni addere, mutare, detrahare: Quasi non cœleste
 dogma sit, quod semel reuelatū esse sufficiat, sed ter-
 rena institutio, quæ aliter perfici nisi assidua emen-
 datione, imò potius reprehensione non posset, cū di-
 uina clament oracula: Ne transferas terminos quos
 posuerunt patres tui. Et: Super iudicantē ne iudices,
 & scindentem sepem mordebit eum serpens. Et illud
 Apostolicū, quo omnes omnium hæreseon sceleratæ
 nouitates, uelut quodā spiritali gladio sæpe trūcate
 semperque

Gladius
 quo hære-
 ses trun-
 care de-
 bemus.

semperque trūcandæ sunt: O Timothee depositū custodi, deuotans prophanas uocū nouitates, & oppositiones falsi nominis scientiæ, quam quidā promittentes, circa fidem exciderunt. Et post hæc inueniuntur aliqui tanta inueteratæ frontis duritia, tanta impudentiæ incude, tam adamantinæ pertinaciæ, qui tantis eloquiorum cœlestium molibus non succubāt, tantis ponderibus non fatiscant, tātis malleis nō cōquassantur, tantis postremò fulminibus nō conterantur. Deuita, inquit, prophanas uocum nouitates. Nō dixit antiquitates, non dixit uetustates, imò planè quid econtrariò sequeretur, ostendit. Nam si uitanda est nouitas, tenēda est antiquitas: & si prophana est nouitas, sacrata est uetustas. Et oppositiones, inquit, falsi nominis scientiæ. Verè falsum nomen apud doctrinas hæreticorū, ut ignorantia sciētiae, & caligo serenitatis, & tenebræ luminis appellatiōe fiuntur. Quā quidā, inquit, promittētes circa fidē exciderūt. Quid promittētes exciderūt, nisi nouā nescio quam ignoratāmq; doctrinā? Audias etenim quosdā ipsorū dicere: Venite o insipientes & miseri, qui uulgo catholici uocitami, & discite fidē uerā, quā præter nos nullus intelligit, quæ multis antè seculis latuit, nuper uerò reuelata & ostensa est, sed discite furtim atq; secretim, delectabit enim uos. Et itē: Cū didiceritis latenter docete, ne mūdus audiat, ne ecclesia sciat: paucis nanque concessum est tanti mysterij capere secretum. Nōne hæc uerba sunt illius metricis, quæ apud Solomonis Prouerbia uocat ad

Quā bene
Luthera
nos ex
pressit.

VINCENT. LIRINEN. GALLI

se prætereuntes uiam, qui dirigunt iter suum: Qui est, inquit, uestrum insipientissimus diuertat ad me. Inopes autem sensu exhortatur, dicēs: Panes occultos libenter attingite, & aquam dulcem furtim bibite. Quid deinde? At ille, inquit, nescit quomodo terrigenæ apud eam pereant. Qui sunt isti terrigenæ? Exponat Apostolus: Qui circa fidem, inquit, exciderunt. Sed operæ precium est totum ipsum Apostoli capitulum diligentius pertractare: O Timothee, inquit, depositum custodi, deuitans prophanas uocum nouitates. O, exclamatio ista & præsciētiae est pariter et charitatis. Præuidebat enim futuros quos etiā prædolebat errores. Quis est hodie Timotheus? nisi uel generaliter uniuersa ecclesia, uel specialiter totum corpus Præpositorum, qui integrā diuini cultus scientiam uel habere ipsi debent uel aliis infundere. Quid est, depositum custodi? Custodi, inquit, propter fures, propter inimicos, ne dormientibus hominibus superseminent zizania, super illud tritici bonum semen, quod seminauerat filius hominis in agro suo. Depositum, inquit, custodi. Quid est depositum? Id est, quod tibi creditum est, non quod à te inuentum: quod accepisti, nō quod excogitasti: rem non ingenii, sed doctrinæ: non usurpationis priuatae, sed publicæ traditionis: rem ad te perductam, non à te prolata: in qua nō author debes esse sed custos: non institutor sed sectator: non ducens, sed sequens. Depositum, inquit, custodi catholice fidei talentum, inuiolatum, illibatumque conserua. Quod tibi creditum

Declaratur locus
Pauli ad
Timoth.
I. Timo. 6

Talentum
cuique
praditū
prodiēdū

cui

ditum est, hoc penes te maneat, hoc à te tradatur. Aurum accepisti, aurum redde: nolo mihi pro aliis alia subiicias, nolo pro auro aut impudenter plumbum, aut fraudulenter æramenta supponas: nolo auri speciem, sed naturā planè. O Timothee, o sacerdos, o tractator, o doctor, si te diuinum munus idoneum fecerit, ingenio, exercitatione, doctrina spiritalis tabernaculi Beselehel, preciosas diuini dogmatis gemmas exculpe, fideliter coapta, adorna sapienter, adice splendorem, gratiam, uenustatem. Intelligatur te exponente illustrius, quod antea obscurius credebatur. Per te posteritas intellectum gratuletur, quod ante uetustas nō intellectū uenerabatur: eadē tamen quæ didicisti doce, ut cum dicas nouè, nō dicas noua. Sed forsitan dicit aliquis: Nullus ne ergo in ecclesia Christi profectus habebitur religionis? Habeatur planè & maximus: Nam quis ille est tam inuidus hominibus, tam exosus Deo, qui istud prohibere conetur? Sed ita tamen, ut uerè profectus sit ille fidei, non permutatio: siquidem ad profectum pertinet, ut in semetipsa una quæque res amplificetur: Ad permutationem uerò, ut aliquid ex alio in aliud transferatur. Crescat igitur oportet, & multum uehementérque proficiat tam singulorum, quàm omnium, tam unius hominis, quàm totius ecclesiæ ætatum ac seculorum gradibus intelligentia, scientia, sapiëntia: sed in suo dūtaxat genere, in eodem scilicet dogmate, eodem sensu, eadēque sentētia: Imitetur animarum religio rationem corporum, quæ licet annorum processu

Exodi 36.

Nouè non
noua dicenda.

VINCENT. LIRINEN. GALLI

processu numeros suos euoluant, & explicent, eadem tamen quæ erant permanent. Multum interest inter pueritiæ florem, & senectutis maturitatem, sed iidem ipsi fiunt senes, qui fuerat adulescentes: ut quamuis unius eiusdemque hominis status habitusque mutetur, una tamen nihilominus eademque natura, una eademque persona sit. Parua lactentium membra, magna iuuenû, eadē ipsa sunt, tamen quot paruulorum artus, tot uirorum & si qua illa sunt, quæ æui maturioris ætate pariuntur, iam in seminis ratione proferta sunt, ut nihil nouum postea profectatur in senibus, quod non in pueris iam ante latitauerit: Vnde non dubium est hanc esse legitimam & rectam proficiendi regulam, hunc ratum atque pulcherrimum crescendi ordinem, si eas semper in grandioribus partes ac formas numerus detexat ætatis, quas in paruulis creatoris sapientia præformaauerat. Quod si humana species in aliquam deinceps non sui generis uertatur effigiem, aut certè addatur quippiam membrorum numero, uel detrahatur, necesse est ut totum corpus uel intercيدات, uel prodigiosum fiat, uel certè debilitetur: Ita etiam Christianæ religionis dogma, sequatur has decet profectuum leges, ut annis scilicet consolidetur, dilatetur tempore, sublimetur ætate, incorruptum tamen illibatūque permaneant. Et uniuersis partium suarum mensuris, cunctisq; quasi membris ac sensibus proprijs plenum atque perfectum sit, quod nihil præterea permutationis admittat, nulla proprietatis dispendis,

spendia, nullā definitionis sustineat uarietate. Exēpli gratia: Seuerūt maiores nostri antiquitus in hac ecclesiastica segete triticeæ fidei semina, iniquū ualde & incongruū est, ut nos eorū posteri pro germana ueritate frumēti, subdititiū zizaniæ eligamus erorē. Quin potius hoc rectū & cōsequēs est, ut primis atq; extremis sibimet nō discrepātibus, de in cremen-
tis triticeæ institutionis, triticei quoq; dogmatis frugē demetamus: ut cū aliquid ex illis seminū primordiis accessu tēporis euoluatur, & nūc latetur & excolatur: nihil tamen de germinis proprietate mutetur: addatur licet species, forma, distinctio, eadem tamen cuiusque generis natura permaneant. Absit etenim, ut rosea illa catholici sensus plātaria incar-
duos spināsque uertantur. Absit inquā, ut in isto spiritali paradiso, de cynamomi, & balsami surculis liliū repente, atq; aconita proueniant. Quodcunq; igitur in hac ecclesia Dei agriculturā fide patrū factum est, hoc idē filiorū industriā decet excolatur, & obseruetur, hoc idē flore, ætate maturescat, hoc idem proficiat & perficiatur. Fas est etenim ut prisca illa cœlestis philosophiæ dogmata processu tēporis excurentur, limentur, poliantur. Sed nefas est ut cōmutentur, nefas ut detruncētur, ut mutilentur. Accipiāt licet euidētiā, lucē, distinctionē, sed retineāt necesse, est plenitudinē, integritatē, proprietatē: Nā si semel admissa fuerit hæc impiæ fraudis licentia, horreo dicere quantum excindendæ, atque abolendæ religionis periculum consequatur: Abdicata etenim quolibet parte catholici dogmatis, alia quoque atq; itē
alia,

*Ecclesie
officium.*

alia, ac deinceps alia & alia iam quasi ex more & licito abdicabuntur. Porro autē singulatim partibus repudiatis, quid aliud ad extremum sequetur, nisi ut totum pariter repudiant? Sed & è contra, si nouitia ueteribus, extranea domesticis, & prophana sacra-
tis admisceri cœperint, proserpat hic mos in uniuersum necesse est, ut nihil posthac apud ecclesiam relin-
quatur intactum, nihil illibatum, nihil integrum, nihil immaculatum, sed sit ibidem deinceps impiorū ac turpium errorum lupanar, ubi erat antea castæ & incorruptæ sacrarium ueritatis. Sed auertat hoc à suorum mentibus nefas diuina pietas, sitque hic potius impiorum furor: Christi uero ecclesia sedula & cauta depositorum apud se dogmatum custos. Nihil in ijs unquam permutat, nihil minuit, nihil addit, non amputat necessaria, non adponit superflua, non amittit sua, non usurpat aliena: sed omni industria hoc unum studet, ut uetera fideliter sapienterq; tractando, si qua illa sunt antiquitus informata, & inchoata accuret & poliat, si qua iam expressa & enucleata, consolidet, firmet: si qua iā confirmata & definita, custodiat. Deniq; quod unquam aliud Conciliorum decretis enisa est, nisi ut quod antea simpliciter credebatur, hoc idem postea diligentius crederetur: quod antea lætius prædicabatur, hoc idem postea instātius prædicaretur: quod antea securius colebatur, hoc idem postea sollicitius excoleretur. Hoc inquam semper, neque quicquam præterea, hereticorum nouitatibus excitata Conciliorū suorum

suorum decretis catholica perfecit ecclesia, nisi ut quod prius à maioribus sola traditione susceperat, hoc deinde posteris etiā per scripturæ chirographū consignaret: magnam rerum summam paucis literis comprehendēdo & plerunque propter intelligentiæ lucem, non nouum fidei sensum nouæ appellationis proprietate signando. Sed ad Apostolum redeamus: O Thimothee, inquit, depositum custodi, deuitans 1. Tim. 6. profanas uocum nouitates. Deuita inquit, quasi uiperam, quasi scorpionē, quasi basiliscū, ne te nō solum tactu, sed etiam uisu afflatūq; percutiant. Quid est deuitare? Cum huiusmodi nec cibū sumere. Quid est deuita? Si quis, inquit, uenit ad uos, & hanc doctrinam non adfert. Quam doctrinam, nisi catholicam, & uniuersalem? & unam eandēque per singulas ætatū successiones, incorrupta ueritatis traditione manentem, & usq; in secula sine fine māsura? Quid tum? Nolite, inquit, recipere eum in domum, nec aue ei dixeritis: qui enim dicit illi aue, cōmunicat operibus eius malignis. Prophanas, inquit, uocū nouitates. Quid est prophanas? Quæ nihil habent sacri, nihil religiosi, ab ecclesiæ penetralibus, quæ est templum Dei, penitus extraneas: Prophanas inquit, uocum nouitates: Vocum, id est, dogmatum, rerum, sententiarum nouitates, quæ sunt uetustati, quæ antiquitati contrariæ. Quæ si recipiantur, necesse est ut fides beatorum patrū, aut tota, aut certe magna ex parte uioletur: Necesse est ut omnes omnium ætatum fideles, omnes sancti, omnes casti, continentes uirgines,

Propha-
næ noui-
tates.

VINCENT. LIRINEN. GALLI

uirgines, omnes Clerici, leuitæ & sacerdotes, tanta
 confessorū milia, tanti martyrum exercitus, tanta
 urbium, tanta populorū celebritas & multitudo, tot
 insule, prouinciæ, reges, gentes, regna, nationes: to-
 tus postremo iam penè terrarū orbis, per catholicā
 fidē Christo capiti incorporat⁹, tāto seculorū tractu
 ignorasse, errasse, blasphemasse, nescisse quid crede-
 ret, pronūciatur: Prophanas, inquit, uocū nouitates
 deuota. Quas recipere atq; sectari nunquā catholi-
 corum, semper uerò hæreticorū fuit. Et reuera, quæ
 unquā hæresis, nisi sub certo nomine, certo loco, cer-
 to tempore ebulliuit? Quis unquam hæreses insti-
 tuit, nisi qui se prius ab ecclesiæ catholicæ uniuersi-
 tatis & antiquitatis consensione discreuerit? Quod
 ita esse luce clarius exempla demonstrant. Quis e-
 nim unquam ante profanū illum Pelagium tantā uir-
 tutē liberi præsumpsit arbitrii, ut ad hoc in bonis re-
 bus per actus singulos adiuuandū necessariam Dei
 gratiam non putaret? Quis ante prodigiosum disci-
 pulum eius Celestium, reatu præuagationis Adæ o-
 mne humanū genus denegauit adstrictum? Quis an-
 te sacrilegum Arium, trinitatis unitatem discindere,
 quis ante sceleratum Sabellium, unitatis trinitatem
 cōfundere ausus est? Quis ante crudelissimū Noua-
 tianū, crudelē Deum dixit, eò quòd mallet mortem
 morientis, quàm ut reuertatur & uiuat? Quis ante
 Magum Simonē, apostolica districtione percussū,
 à quo uetus ille turpitudinū gurgēs usque in nouissi-
 mum Priscilianum continua & occulta succeSSIONE
 manauit.

Pelagius.

Celestius.

Sabellius
Nouatias
nus.Simon ma-
gus.
Priscilia-
nus.

manauit.

manavit, autorem malorum, id est, scelerum, impietatum, flagitiorumque nostrorum ausus est dicere creatorem Deū? Quippe quem adserit talem hominum manibus ipsum suis creare naturam, quæ proprio quodam motu, & necessaria cuiusdā voluntatis impulsu nihil aliud possit, nihil aliud uelit, nisi peccare, eò quòd furijs uitiorum omnium exagitata & inflammata, in omnia turpitudinum barathra in exhausta cupiditate rapiatur. Innumera sunt talia, quæ breuitatis studio prætermittimus, quibus tamen cunctis satis euidenter perspicuèque monstratur, hoc apud omnes ferè hæreses quasi solenne esse ac legitimum, ut semper prophanis nouitatibus gaudeant, antiquitatis scita fastidiant, & per oppositiones falsi nominis scientiæ à fide naufragent. Contra uerò catholicorum hoc ferè proprium, deposita sanctorum patrum & commissa seruare, damnare prophanas nouitates, & sicut dixit, atque iterum prædixit Apostolus: Siquis adnuntiauerit præterquàm quod acceptum est, anathema sit. Hic fortasse aliquis interroget, an & hæretici diuinæ scripturæ testimonijs utantur. Utuntur planè, & uehementer quidem, nam uideas eos uolare per singula quæque sanctæ legis uolumina, per Mosi, per Regum libros, per Psalmos, per Apostolos, per Euangelia, per Prophetas. Siue enim apud suos, siue alienos: siue priuatim, siue publicè: siue in sermonibus, siue in libris: siue in conuiuijs, siue in plateis, nihil unquam penè de suo proferunt, quod non etiam scripturæ

Quo pacto
hæretici
scripturis
utantur.

scripturæ uerbis adumbrare contentur. Lege Pauli
 Samosateni opuscula, Prissiliani, Eunomij, Iouiniani,
 reliquarumq; pestium, cernas infinitam exemplorū
 congeriem, propè nullam omitti paginam, quæ non
 noui aut ueteris Testamēti sententijs fucata & co-
 lorata sit: Sed tanto magis cauendi & pertimescē-
 di sunt, quanto occultius sub diuinæ legis umbra-
 culis latitant: Sciunt enim fœtores suos nulli ferè ci-
 to esse placituros, si nudi & simplices exhalentur,
 atque idcirco eos cœlestis eloquii, uelut quodam a-
 romate aspergunt, ut ille qui humanum faciliè despi-
 ceret errorem, diuina non faciliè contemnat oracu-
 la. Itaq; faciunt quodij solent, qui paruulis austera
 quædam temperaturi pocula prius ora melle circū-
 linunt, ut incauta ætas cum dulcedinem præsenferit,
 amaritudinem non reformidet. Quod etiam iis cu-
 ra est, qui mala gramina & noxios succos medica-
 minum uocabulis præcolorant, ut nemo ferè ubi su-
 prascriptum legerit remedium, suspicetur uenenum.
 Idem denique & Saluator clamabat: Attendite uo-
 bis à pseudoprophetis, qui ueniunt ad uos in uestitu
 ouium, ab intus autem sunt lupi rapaces. Quid est ue-
 stitus ouium, nisi prophetarum & apostolorū pro-
 loquia, quæ iidem ouili quadā synceritate agno illi
 immaculato, qui tollit peccatum mundi, tanquā uel-
 lera quædam texuerunt? Qui sunt lupi rapaces, nisi
 sensus hereticorū feri & rabidi? qui caulas ecclesiæ
 semper infestant, & gregē Christi quaquā possunt,
 dilacerant. Sed ut fallacius incautis ouibus obrepāt,
 manente

Rectè er-
 go dictum
 est, Pixi-
 des habet
 re phar-
 maca:
 Pharmaca
 uerò ue-
 nena.

manente luporum ferocia deponunt lupinam speciem,
 & sese diuinæ legis sententiis, uelut quibusdam uel-
 leribus obuoluunt, ut cum quisque lanarum mollicie
 præsenferit, nequaquam aculeos dentium pertime-
 scat. Sed quid ait Saluator? Ex fructibus eorum co- ^{Ex fructi-}
 gnoscetis eos. Id est, cum coeperint diuinæ illas uo- ^{bus cogn-}
 ces non iam proferre tantum, sed etiam exponere, ^{scere.}
 nec adhuc iactare solum, sed etiam interpretari: tunc
 amaritudo illa, tunc acerbitas, tunc rabies intelli-
 gitur, tunc nouitiū uirus exhalabitur, tunc prophane
 nouitates aperiuntur, tunc primum scindi sepem ui-
 deas, tunc trāsferri patrum terminos, tunc catholicā
 fidem cædi, tunc ecclesiasticum dogma lacerari. Ta- ^{2. Cor. 11.}
 les erant ij, quos percutit Apostolus Paulus in secū-
 da ad Corinthios dicēs: Nam eiusmodi, inquit, Pseu-
 doapostoli, operarij subdoli, transfigurant sese in
 Apostolos Christi. Quid est transfigurantes se in
 Apostolos Christi? Proferebant Apostoli diuinæ le-
 gis exempla, proferebant & illi: Proferebant Apo-
 stoli Psalmorum authoritates, proferebant & illi:
 proferebant Apostoli sententias Prophetarum, &
 illi nihilominus proferebant. Sed cum ea quæ simili-
 ter protulerant, interpretari nō similiter cœpissent,
 tunc simplices à subdolis, tunc infucati à fucatis, tunc
 recti à peruersis: tunc postremò ueri Apostoli à fal-
 sis Apostolis discernebantur. Et non mirum, inquit,
 ipse enim Sathanas transfigurat se in angelum lu-
 cis. Non est ergo magnum, si ministri eius transfigu-
 rantur sicut ministri iustitiæ: Ergo secundum Apo-
 stoli

Fallendi
uia facili
lima.

Matth. 4.

stoli Pauli magisterium, quotiescunq; uel Pseudoapostoli, uel Pseudoprophetae, uel Pseudodoctores diuinae legis sententias proferunt, quibus male interpretatis errores suos adstruere conentur: non dubium est, quin authoris sui callida machinamenta sectentur: quae ille nunquam profecto comminisceretur, nisi sciret omnino nullam esse ad fallendum faciliorem uiam, quam ut ubi nefarii erroris subinducitur fraudulentia, ibi diuinorum uerborum praetendatur autoritas. Sed dicet aliquis: Vnde probatur quod sacrae legis exemplis diabolus uti soleat? Legat Euangelia, in quibus scribitur: Tunc assumpsit illud diabolus, id est, dominum Saluatore: et statuit illud supra pinnam templi, et dixit ei: Si filius Dei es, mitte te deorsum, scriptum est enim, quod angelis suis mandauit de te, ut custodiant te in omnibus uis tuis: In manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Quid hic faciet misellis hominibus, qui ipsum dominum maiestatis, scripturarum testimoniis adpetiunt? Si, inquit, filius Dei es, mitte te deorsum. Quare? scriptum est enim, inquit. Magnopere nobis doctrina loci istius attendenda atq; retinenda est, ut tanto euangelicae autoritatis exemplo, quando aliquos apostolica, seu prophetica uerba proferre contra catholicam fidem uiderimus, diabolum per eos loqui minime dubitemus: Nam sicut tunc caput capiti, ita nunc quoque membra membris loquuntur: membra scilicet diaboli membris Christi: perfidi fidelibus: sacrilegi religiosi: haeretici postremo catholicis. Sed quid tandem dicit? Si, inquit, filius

filius Dei es, mitte te deorsum. Hoc est, filius esse uis
 Dei, & hereditatē regni coelestis accipere, mitte te
 deorsum, id est, ex istius te sublimis ecclesie, quæ etiā
 tēplū Dei putatur, doctrina & traditione demitte.
 Ac si quis interrogat quempiam hereticorū sibi tā-
 lia persuadētē, unde probas? unde doces, quod ec-
 clesie catholice uniuersalem & antiquam fidem di-
 mittere debeam? Statim ille: Scriptū est enim. Et cō-
 tinuō mille testimonia, mille exempla, mille autori-
 tates parat, de Lege, de Psalmis, de Apostolis, de
 Prophetis, quibus nouo & malo more interpretatis
 ex arce catholica in heresecos barathrum infelix a-
 nima præcipitetur. Nam uerō illis quæ sequuntur pro-
 missionibus mirō modo incantos homines heretici
 decipere cōsuerūt: Audēt etenim polliceri, & doce-
 re, quod ecclesia sua, id est, in cōmunionis suæ cōuen-
 ticulo magna & specialis ac planē personalis quæ-
 dā sit dei gratia, adeō ut sine ullo labore, sine ullo stu-
 dio, sine ulla industria, etiā si nec petāt, nec quærāt,
 nec pulsent, quicūq; illi ad numerū suū pertinet: ta-
 mē ita diuinitus dispēscentur, ut angelicis euecti mani-
 bus, id est, angelica ptectione seruati, nūquā possint
 offendere ad lapidē pedē suū, id est, nunquā scan-
 dalizari. sed dicit aliquis: si diuinis eloquiis, senten-
 tiis, promissionibus, & diabolus & discipuli eius u-
 tuntur, quorum alii sunt Pseudoapostoli, alii Pseu-
 doprophetæ & Pseudomagistri, & omnes ex to-
 to heretici, quid facient catholici homines, &
 matris ecclesie filii? quoniam modo in scripturis

Offendere
 pedem ad
 lapidem.

sanctis ueritatem à falsitate discernent? Hoc scilicet
 facere magnoperè curabunt, quod in principio Com
 monitorij istius sanctos & doctos uiros tradidisse
 nobis, scripsimus, ut diuinum canonem secundum uni
 uersalis ecclesiæ traditiones, & iuxta catholici do
 gmatæ regulas interpretentur, in qua item catholi
 cæ apostolicæq; ecclesiæ sequantur necesse est uni
 uersitatem, antiquitatem, consensionem. Et si quan
 do pars contra uniuersitatem, nouitas contra uetu
 statem, unius uel paucorum errantium dissensio con
 tra omnium, uel certè multo plurium catholicorum
 consensionem rebellauerit, præfer potiores, corru
 ptioni uniuersitatis integritatem: in qua eadem
 uniuersitate nouitatis prophanitati, antiquitatis re
 ligionem, itémque in ipsa uetustate unius siue pau
 cissimorum temeritati primum omnium generalia, si
 qua sunt uniuersalis Concilij decreta præponant,
 tunc deinde si id minus est, sequantur quod proximū
 est, multorum atque magnorum consentientes sibi
 sententias magistrorum, quibus adiuuante domino fi
 deliter, sobriè, sollicitè obseruatis, non magna dif
 ficultate noxios quosque exurgētium hæreticorum
 deprehēdemus errores. Hic iam consequens esse ui
 deo, ut exemplis demonstrem, quoniam modo pro
 phanæ hæreticorum nouitates, prolatis atque colla
 tis ueterum magistrorū concordantibus sibi met sen
 tentiis, & deprehendantur & condemnentur, quæ
 tamen antiqua sanctorum patrum consensio, non in
 omnibus diuinæ legis quæstiunculis, sed solum certè
 præci

Quò de
 prehēdū,
 tur hære
 ses.

præcipuè in fidei regula magno nobis studio & in-
 uestiganda est, & sequenda. Sed neq; semper, neque
 omnes hæreses hoc modo impugnandæ sunt, sed no-
 uitiæ recentēsque tantummodo, cū primum scilicet
 exoriuntur, antequā infalsarint uetustæ fidei regu-
 las, ipsius temporis uetentur angustiis, ac priusquam
 manante latius ueneno maiorū uolumina uitare co-
 nentur: Cæterum dilatatæ & inueteratæ hæreses ne-
 quaquā hac uia adgrediendæ sunt, eò quòd prolixo
 temporum tractu, longa ijs furandæ ueritatis patue-
 rit occasio. Atque ideo quasq; illas antiquiores,
 uel schismatū uel hæreses in prophanitatis, nullo mo-
 do nos oportet, nisi aut sola, si opus est, scripturarū
 authoritate cōuincere, aut certè iam antiquitus uni-
 uersalibus sacerdotū catholicorum Conciliis conui-
 ctas damnatasque uitare. Itaq; cū primum mali cu-
 iusque erroris putredo erumpere cœperit, & ad de-
 fensionem sui quædam sacræ legis uerba furari, eadē-
 que fallaciter & fraudulenter exponere, statim in-
 terpretando canonū maiorū sententiæ congregandæ
 sunt, quibus illud quodcunque exurget nouitium,
 ideoque prophanū, & absque ulla ambage prodæ-
 tur: & sine ulla retractatione damnetur. Sed eorum
 duntaxat patrum sententiæ conferendæ sunt, qui
 in fide & communione catholica sanctè, sapi nter,
 constanter uiuentes, docentes & permanentes, uel
 mori in Christo fideliter, uel occidi pro Christo feli-
 citer meruerunt. Quibus tamē hac lege credēdū est,
 ut quicquid uel omnes uel plures uno eodemq; sensu
 D 3 manifestè,

VINCENT. LIRINEN. GALLI

manifestè, frequenter, perseveranter, uelut quodè cōsen-
 tiente sibi magistrorū Concilio, accipiendo, tenēdo,
 tradendo firmauerint, id pro indubitato, certo ratō-
 que habeatur: Quicquid uerò, quamuis ille sanctus
 & doctus, quamuis episcopus, quāuis Confessor &
 martyr, præter omnes, aut etiā contra omnes sen-
 serit, id inter proprias & occultas & priuatas opi-
 niunculas à cōmunis & publicæ, generalis sententiæ
 authoritate secretū sit, nec cū summo æternæ salutis
 periculo, iuxta sacrilegā hæreticorū & schismatico-
 rū cōsuetudinē uniuersalis dogmatis antiqua uerita-
 te dimissa, unius hominis nouitiū sc̃demur errorem.
 Quorū beatorū patrū sanctū catholicūq; cōsensum
 ne quis sibi temerè cōtēdū forte arbitretur, ait i pri-
 ma ad Corīthios Apostolus: Et quosdā quidē posuit
 deus in ecclesia, primū Apostolos: Quorū ipse unus
 erat: Secūdo Prophetas: qualē in actibus Apostolo-
 rū legimus Agabū: Tertio doctores, qui tractatores
 nunc appellantur, quos hic idem Apostolus etiam
 Prophetas interdum nuncupat, eò quod per eos Pro-
 phetarum mysteria populis aperiantur. Hos ergo in
 ecclesia Dei diuinitus per tempora & loca dispen-
 satos, quisquis in sensu catholici dogmatis unum a-
 liquid in Christo sentientes contempserit, non homi-
 nē contemnit, sed Deum, à quorum ueridica unitate
 ne quis discrepet, impensius obtestatur idem Aposto-
 lus dicens: Obsecro autem uos Fratres, ut idipsum
 dicatis omnes, & nō sint in uobis schismata, sitis au-
 tem perfecti in eodem sensu, & in eadem sententia.

Quod

Tractator
 res.

Quod si quis ab eorum sententiæ cōmunionē desci-
 uerit, audiet illud eiusdem Apostoli: Non est Deus
 dissentionis, sed pacis. Id est, non eius, qui à consen-
 tiendi unitate defecerit, sed eorū qui in consentiendi
 pace permanserint. Sicut in omnibus inquit, ecclesiis
 sanctorum doceo, id est, catholicorum, quæ ideo san-
 ctæ sunt, quia in fidei cōmunionē persistunt. Et ne
 quis forsitan prætermiſſis cæteris, se solum audiri,
 sibi soli credi arrogaret, paulo post ait: An à uobis
 inquit, uerbum dei processit, aut in uos solos deue-
 nit? Et ne hoc quasi perfunctoriè acciperetur, adie-
 cit. Si quis inquit, uidetur Propheta esse aut spirita-
 lis, cognoscat quæ scribo uobis, quia domini sūt mā-
 data, quæ utique mandata, nisi, ut si quis est Prophe-
 ta, aut spiritalis, id est, spiritualium rerum magister,
 summo studio æqualitatis & unitatis cultor exi-
 stat, ut scilicet neque opiniones suas cæteris præfe-
 rat, & ab uniuersorum sensibus non recedat. Cuius
 rei mandata qui ignorat, inquit, ignorabitur, id
 est, qui aut nescita non discit, aut scita contem-
 nit, ignorabitur, hoc est, indignus habebitur qui
 inter unitos fide & exæquatos humilitate diuini-
 tus respiciatur: quo malo nescio an quicquam acer-
 bius cogitari queat. Quod tamen iuxta Apostoli-
 cam comminationem Pelagiano illi prouenisse cer-
 nimus Iuliano, qui se collegarum sensui aut ^{italianus.}
 incorporare neglexit, aut excorporare præ ^{Pelagiar-}
 sumpsit. Sed iam tempus est ut pollicitum pro- ^{mus.}
 feramus exemplum, ubi & quomodo sanctorum

patrum sententiæ congregatæ sint, ut secundum eas ex decreto atq; authoritate cōcilii, ecclesiasticæ fidei regula figeretur. Quod quò commodius fiat, hic sit iam huius Cōmonitorii modus, ut cætera quæ sequuntur ab alio sumamus exordio.

Secundum Commonitoriū interlapsum est, neque ex eo amplius quicquam, quàm postrema particula remāsit, id est, sola recapitulatio, quæ & subiecta est.

QUAE cum ita sint, iam tempus est ut ea quæ duobus iis Cōmonitoriis dicta sunt, in huius secūdi fine recapitulemus. Diximus in superioribus hanc fuisse semper

Fidei christi-
anæ a-
missis.

esse hodiēq; catholicorum consuetudinē, ut fidem uerā duobus iis modis adprobēt. Primum diuini canonis authoritate: deīde ecclesiæ catholicæ traditio-
ne: non quia canon solus non sibi ad uniuersa sufficiat, sed quia uerba diuina pro suo plerique arbitratu interpretantes, uarias opiniones errorēque concipiant. Atque ideo necesse sit, ut ad unam ecclesiastici sensus regulam scripturæ cœlestis intelligentia dirigatur: in iis duntaxat præcipuē quæ-
stionibus, quibus totius catholici dogmatis fundamenta nituntur. Item diximus, in ipsa rursus ecclesia uniuersitatis pariter & antiquitatis consensum spectari oportere, ne aut ab unitatis integritate in partē schismatis abrūpamur, aut ē uetustatis religione in hæresē non itates præcipitemur. Item diximus, in ipsa ecclesiæ uetustate duo quædam uehemen-

uehemēter studioseq; obseruanda, quibus penitus in=
 herere deberent quicunque hæretici esse nolint: pri=
 mum si quid esset antiquitas ab omnibus ecclesiæ ca=
 tholicæ sacerdotibus uniuersalis Cōcilii autoritate
 decretū. Deinde si qua noua exurgeret quæstio, ubi
 id minimè reperiretur, recurrendū ad sanctorū pa=
 trum sententias, eorū duntaxat, qui suis quique tē=
 poribus & locis in unitate cōmunionis & fidei per=
 manentes, magistri probabiles extitissent. Et quic=
 quid uno sensu atque consensu tenuisse inuenirētur,
 id ecclesiæ uerum & catholicū absq; ullo scrupulo
 iudicaretur. Quod ne præsumptione magis nostra
 q̃ autoritate ecclesiastica promere uideremur, ex=
 emplum adhibuimus sancti Concilii, quod ante triē=
 nium fermè in Asia apud Ephesum celebratum est,
 uiris clarissimis Basso Antiochoq; Consulibus. Vbi ^{Cōcilium}
 cum de sanciedis fidei regulis disceptaretur, ne qua ^{Ephesi. 4.}
 illic forsitan prophana nouitas in modū perfidiæ A=
 riminensis obreperet, uniuersis sacerdotibus, qui illò
 ducenti ferè numero cōuenerant, hoc catholiciſimū,
 fideiſimū, atq; optimū factū uisum est, ut in mediū
 sanctorū patrū sententiæ proferrentur, quorū alios
 martyres, alios Confessores, omnes uerò catholicos
 sacerdotes fuisse, & permansisse constaret: ut scili=
 cet ritè atque solenniter ex eorum consensu atq; de=
 creto antiqui dogmatis religio confirmaretur, &
 prophane nouitatis blasphemia condemnaretur.
 Quod cum ita factum foret, iure meritò que impius
 ille Nestorius, catholicæ uetustati contrarius: beatus
 uerò

VINCENT. LIRINEN. GALLI

uerò Cyrillus sacrosanctæ antiquitati consentaneus
iudicatus est. Et ut ad fidem rerum nihil deesset, etiam
nomina & numerum, licet ordinem fuisset obli-
tididimus eorum patrum iuxta quorum ordinem ibi-
dem cōcinentē sibi cōcordemq; sententiā, & legis sa-
cræ proloquia exposita sunt, & diuini dogmatis re-
gula constabilita est: Quos ad cōfirmandam memo-
riam hic quoque recēdere nequaquā superfluum est.
Sūt ergo ij uiri, quorū in illo Cōcilio, uel tanquā iu-
diciū, uel tanquā testiū scripta recitata sunt. Sāctus
Petrus Alexandrinus Episcopus, doctor præstantissi-
mus & martyr beatissimus: Sāctus Athanasius eius-
dē ciuitatis antistes, magister fidelissimus & confes-
sor eminētissimus. Sāctus Theophilus eiusdē itē ur-
bis episcopus, uir fide, uita, scientia satis clarus: cui
successit uenerādlus Cyrillus, qui nūc Alexandrinam
illustrat ecclesiā. Et ne forsītā unius ciuitatis ac pro-
uincia doctrina hæc putaretur, adhibita sunt etiam
illa Capadociæ lumina, sāctus Gregorius Episco-
pus & Cōfessor de Nazando, uel Nazanzo. Sāctus
Basilus Cesareæ Capadociæ episcopus & cōfessor.
Sāctus item alter Gregorius Nysenus episcopus, fi-
dei, conuersationis, integritatis & sapientiæ merito
fratre Basilio dignissimus. Sed ne sola gratia aut o-
riens tātum, uerū etiam occidētalis & latinus or-
bis ita semper sensisse ad probaretur, lectæ sunt quo-
que ibi quædam ad quosdam Epistolæ sācti Felicis
martyris, & sācti Iulij urbis Romæ Episcoporum.
Et ut non solum caput orbis uerum etiam latera illi
iudicio

Petrus A-
lexandri-
nus.
Athana-
sius.
Theophi-
lus.
Cyrillus.
Grego-
rius.
Basilus
Cesariē-
sis.
Felix.
Iulius.
Cypria-
nus.
Ambro-
sius.

iudicio testimonium perhiberent, adhibitus est à meridie beatissimus Cyprianus episcopus Carthagenensis & martyr. A septentrione, sanctus Ambrosius Mediolanensis Episcopus. ij sunt igitur omnes apud Ephesum sacratio decalogi numero magistri, consiliarij, testes iudicesque producti quorum beata illa Synodus doctrinam tenens, consilium sequens, credens testimonio, obediens iudicio, absque tædio, præsumptione, & gratia de fidei regulis pronuntiavit. Quãquam multò amplior maiorum numerus adhiberi potuerit, sed necesse nõ fuit: quia neq; multitudo testium negotij tempora occupari oportebat, & decem illos non aliud ferè sensisse, quàm ceteros omnes collegas suos nemo dubitabat. Post quæ omnia adiecimus etiam beatam Cyrilli sententiam, quæ gestis ipsis ecclesiasticis continetur: Nanque cum lecta esset sancti Capreoli Episcopi Carthagenensis Epistola, qui nihil aliud intendebat, & precabatur, nisi ut expugnata novitate, antiquitas defenderetur, ita episcopus Cyrillus prolocutus est, & definiuit: quod hic quoque interponere non ab re uidetur: ait enim in fine gestorum: Et hæc, inquit, quæ lecta est Epistola, uenerandi & multi religiosi Episcopi Carthagenensis Capreoli fidei gestorum inferetur, cuius aperta sententia est: uult enim antiquæ fidei dogmata confirmari: nouitia uerò & superflue adinuenta, & impie promulgata reprobari atque damnari: Omnes Episcopi adclamauerunt, hæc omnium uoces sunt, hæc omnes dicimus,

Capreolus.

VINCENT. LIRINEN. GALLI

dicimus, hoc omnium uotū est. Quæ tandem omnium uoces, atque omnium uota, nisi ut quod erat antiquitus traditum teneretur? quod adinuētum nuper, exploderetur? Post quæ admirati sumus & prædicauimus quanta Concilij illius fuerit humilitas & sanctitas, & tot numero sacerdotes, penè ex maiore parte metropolitani, tantæ eruditionis, tantæque doctrinæ, ut propè omnes possint de dogmatibus disputare: Quibus propterea ipsa in unum congregatio audendi à se aliquid & statuēdi addere uideretur fiduciam, nihil tamen nouarent: nihil præsumerent: nihil sibi penitus arrogarent, sed omnimodis præcauerent, ne aliquid posteris traderent, quod ipsi à patribus non acceperant. Et nō solum in præsentem rem bene disponerent, uerū etiam post futuris exempla præberent, ut & ipsi scilicet, sacratæ uetustatis dogmata colerent: prophanæ uerò nouitatis adinuenta damnarent. Inuecti sumus etiam in Nestorij scelera: tam præsumptionem, quod sacram scripturam se primum & solum intelligere, & omnes eos ignorasse iactaret, quicumque ante se magisterii munere præditi diuina eloquia tractauissent: uniuersos scilicet sacerdotes, uniuersos Cōfessores & martyres, quorum alii explanassent Dei legem, alii uerò explanantibus consensissent, uel credidissent. Totam postremo etiam nunc errare, & semper errasse adseueraret ecclesiam, quæ, ut ipsi uidebatur, ignaros, erroneosq; doctores & secuta esset, & sequeretur. Quæ omnia licet cumulatiè abundèque sufficerent ad prophanas

phanas quasque nouitates obruendas & extinguen-
 das, tamen ne quid deesse tantæ plenitudini uideretur,
 ad extremū adiiciemus geminam apostolicæ se-
 dis authoritatem, unam scilicet sancti papæ Xisti,
 qui nunc Romanam ecclesiam uenerandus illustrat: Xistus.
 alterā decessoris sui beatæ memoriæ papæ Celestini,
 quā hic quoq; interponere necessariū iudicauimus:
 Ait itaq; sanctus papa Xistus in epistola, quam de
 causa Nestorii Antiocheno misit Episcopo: Ergo,
 inquit, quia sicut ait Apost. Fides una est, quæ eui-
 denter obtinuit dicēda, credamus. & tenēda creda-
 mus, Tandē illa credenda & dicēda prosequitur, &
 ait: Nihil ultra, inquit, liceat nouitati, quia nihil addi
 conuenit uetustati: Perspicua maiorū fides & credu-
 litas nulla cœni permixtione turbetur. Omnino apo-
 stolicē, ut maiorū credulitatem perspicuitatis lumine
 ornaret, nouitias uerò prophanitates cœni pmixtio-
 ne describeret. Sed & sanctus papa Celestinus, pari Celestinus.
 modo eadēq; sententia: Ait enim in epistola, quam
 Gallorū sacerdotibus misit, arguēs eorū cōniuentiā,
 quod antiquā fidē silētio destituētes, prophanas no-
 uitates exurgere paterentur: Merito, inquit, causa
 nos respicit, si silētio foueamus errorem. Ergo corri-
 piatur huiusmodi, nō sit iis liberū habere pro uolun-
 tate sermonem. Hic aliquis fortasse addubitet, qui nā Liberū nō
 sint illi, quos habere prohibeat liberū pro uolunta- sit omnia
 te sermonē, uetustatis prædicatores, an nouitatis ad- loqui.
 inuentores. Ipse dicat, & dubitationē legentium ipse
 dissoluat. Sequitur enim: Desinat, inquit, si ita res est:
 id est,

VINCENT. LIRINEN. GALLI

id est, si ita est, ut apud me quidam urbes & prouincias uestras criminantur, quod eas quibusdam nouitatibus cōsentire noxia dissimulatione faciatis. Desinat itaq; inquit, si ita res est, incessere nouitas uetustatem. Ergo hæc fuit beati Celestini beata sententia, non ut uetustas cessaret obruere nouitatem, sed potius nouitas desineret incessere uetustatem. Quibus apostolicis catholicisq; decretis quisquis refragatur, insultet primum omnium necesse est memorie sancti Celestini, qui statuit ut desineret incessere nouitas uetustatem: deinde irrideat definita sancti Christi, qui censuit ne ultra quicquā liceat nouitati: quia nihil addi conuenit uetustati: sed & beati Cyrilli statuta contemnat, qui uenerandi Capreoli zelum magna prædicatione laudauit, quod antiqua fidei dogmata confirmari cuperet: nouitia uerò adinuenta damnari. Ephesinam quoque Synodum, id est, totius penè Orientis sanctorum Episcoporum iudicata proculcet, quibus diuinitus placuit nihil aliud posteris credendum decernere, nisi quod sacra sibi que in Christo consentiens sanctorum patrum tenuisset antiquitas, quiq; etiam uociferantes & acclamantes, uno ore testificati sunt, has esse omnium uoces, hoc omnes optare, hoc omnes censere: ut sicut uniuersi ferè ante Nestorium hæretici contemnentes uetustatem, & adserentes nouitatem damnati forent, ita ipse quoque Nestorius author nouitatis & impugnator uetustatis condemnaretur. Quorum sacrosancta & cœlestis gratiæ munere inspirata consensio

sensio cui displicet, quid aliud sequitur, nisi ut prophanitatem Nestorii adserat nō iure damnatam? Ad extremum quoque uniuersam Christi ecclesiam, & magistros eius Apostolos & prophetas, præcipueque tamen beatum Apostolum Paulum, uelut quædā purgamenta contemnat: illam, quod à religione colendæ & excolendæ semel sibi traditæ fidei, nūquam recesserit: illum uerò, qui scripserit: O Timothee depositum custodi, deuitans prophanas uocum nouitates. Et item: Si quis uobis adnuntiauerit præterquàm quod accepistis, anathema sit. Quod si neque apostolica definita, neque ecclesiastica decreta temeranda sunt, quibus secundum sacrosanctam uniuersitatis & antiquitatis consensionem cuncti semper hæretici, & ad extremum Pelagius, Celestius, Nestorius iure meritòque damnati sunt, necesse est profecto omnibus deinceps catholicis, qui sese ecclesiæ matris legitimos filios probare student, ut sanctæ sanctorum patrum fidei inhereant, adglutinent, immoriantur: prophanas uerò prophanorum nouitates detestentur, horrescāt, insectentur, persecutur. Hæc sunt ferè quæ duobus Commonitoriis latius disserta, aliquanto nunc breuius recapitulandi lege constricta sunt, ut memoria mea, cui adminiculandæ ista confecimus, & commonendi assiduitate reparatur, & prolixitatis fastidio non obruatur.

VINCENTII LIRINENSIS

Galli finis.